

FIVBTM

FÉDÉRATION INTERNATIONALE
DE VOLLEYBALL

**ΟΔΗΓΙΕΣ και
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ
ΔΙΑΙΤΗΣΙΑΣ**

Έκδοση 2022 (5/2022 – FIVB)

Μετάφραση 6/2022 / (Έκδοση 23/9/2022)

Κ.Ε.Δ./Ε.Ο.ΠΕ. – Τεχνική Επιτροπή Διαιτησίας Ο.Δ.Β.Ε.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΔΙΑΙΤΗΣΙΑΣ - 2022

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αυτές οι Οδηγίες και Κατευθύνσεις ισχύουν για όλες τις διεθνείς διοργανώσεις. Εξαιτίας της σημασίας αυτών των διοργανώσεων, όλοι οι διαιτητές πρέπει να είναι προετοιμασμένοι να εκπληρώνουν τα καθήκοντά τους γνωρίζοντας άριστα τους κανονισμούς του αθλήματος και ευρισκόμενοι σε άριστη σωματική και ψυχολογική κατάσταση. Είναι πολύ σημαντικό όλοι οι FIVB Διεθνείς Διαιτητές να κατανοούν τη σημασία και σπουδαιότητα της επίδοσής τους στο σύγχρονο βόλεϊ.

Η Επιτροπή Διαιτησίας και Κανονισμών του Αθλήματος της FIVB (R&RGC) παροτρύνει όλους τους διαιτητές που διαιτητεύουν σε αγώνες βόλεϊ υψηλού επιπέδου να μελετήσουν σε βάθος τους Επίσημους Κανονισμούς Βόλεϊ της FIVB (2021-2024), καθώς και αυτές τις Οδηγίες και Κατευθύνσεις Διαιτησίας και το Βιβλίο Περιπτώσεων (Casebook), ώστε να καταστεί το άθλημά μας πιο ζωντανό και να αποφεύγονται οι διακοπές. Η FIVB και η Επιτροπή Διαιτησίας εκφράζουν τη βεβαιότητα ότι όλοι οι FIVB Διεθνείς Διαιτητές έχουν την ικανότητα και γνωρίζουν πώς να εφαρμόζουν τους Επίσημους Κανονισμούς του Αθλήματος, επομένως, δεν είναι αναγκαία η λεπτομερής αναφορά στους κανόνες. Ο κύριος σκοπός αυτού του κειμένου είναι να ενοποιήσει, κατά το δυνατόν περισσότερο, τα κριτήρια της διαιτησίας και να προσφέρει ερμηνείες για μερικούς κανόνες και την ακριβή εφαρμογή τους στην πράξη.

Παρότι αυτό το κείμενο προετοιμάστηκε για και απευθύνεται στους FIVB Διεθνείς Διαιτητές, όλοι οι διαιτητές στις διάφορες Εθνικές Ομοσπονδίες παρακαλούνται να το διαβάσουν, να συζητήσουν και να μελετήσουν το περιεχόμενό του.

Η πολιτική της FIVB το 2022 είναι να ενθαρρύνει την ήπια διαιτησία – δηλαδή, να παρεμβαίνει το λιγότερο δυνατό και να διευκολύνει την πρόοδο του αγώνα ως ψυχαγωγικό γεγονός. Ο διαιτητής δεν πρέπει να «κυνηγά» τα λάθη. Με βάση την έννοια της «ήπιας διαιτησίας» είναι ανάγκη να κατανοήσουμε τη συμβολή που έχουν οι διαιτητές στο να **προλαμβάνουν** τεχνητές διαμάχες και καθυστερήσεις και διακοπές στον αγώνα. Οι διαιτητές χρειάζεται να κατανοήσουν τη φιλοσοφία που υποστηρίζει την εφαρμογή των κανονισμών, για να δημιουργηθεί ένα πλαίσιο ψυχαγωγίας, το οποίο θα παρακολουθούν και θα απολαμβάνουν εκατομμύρια άνθρωποι μέσα στα γήπεδα, καθώς και μέσω των διαφόρων μέσων ενημέρωσης.

Ο καλός διαιτητής συνεισφέρει σε αυτό το πλαίσιο με το να μένει στο παρασκήνιο. Ο κακός διαιτητής παρεμποδίζει το θέαμα θέλοντας να παίξει πρωταγωνιστικό ρόλο στον αγώνα και αυτό είναι αντίθετο με τις απαιτήσεις της FIVB. Πρέπει να ανταμείβει τους παίκτες και τις ομάδες για θεαματικές και συναρπαστικές ενέργειες μέσα στο πνεύμα των Κανονισμών. Επιπλέον, είναι ουσιαστικό ο διαιτητής να διατηρεί καλές σχέσεις με παίκτες, προπονητές κλπ. Και η συμπεριφορά του να είναι υποδειγματική.

Κατά τη διάρκεια του αγώνα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να διακρίνει ανάμεσα στις φυσιολογικές ανθρώπινες εκφράσεις συναισθημάτων κάτω από την πίεση του αγώνα και την πραγματικά ενσυνείδητη αντιαθλητική συμπεριφορά, οι λογικές και κατάλληλες εκφράσεις

συναίσθημάτων από τα μέλη των ομάδων πρέπει να επιτρέπονται. Ωστόσο, οι συνειδητές αρνητικές εκφράσεις ή οι απρεπείς χειρονομίες στους αντιπάλους ή οι διαμαρτυρίες για τις αποφάσεις των διαιτητών απαγορεύονται αυστηρά και πρέπει να τιμωρούνται.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ

Κανόνας 1 – Αγωνιστικός χώρος

1. Δύο μέρες πριν από την έναρξη μιας διοργάνωσης, η Υποεπιτροπή Διαιτησίας, ως μέρος της Επιτροπής Ελέγχου, μαζί με τους διαιτητές πρέπει να ελέγξουν τις διαστάσεις, καθώς και την ποιότητα των οριοθετικών γραμμών. Όταν χρησιμοποιείται το σύστημα επανελέγχου μέσω βίντεο (Video Challenge System - VCS), η ακρίβεια των διαστάσεων του αγωνιστικού χώρου καθίσταται ακόμα πιο σημαντική. Αυτός ο έλεγχος πρέπει να γίνει πριν τη βαθμονόμηση των καμερών του VCS. Αν δεν υπάρχει Επιτροπή Ελέγχου, οι διαιτητές πρέπει να ελέγξουν και να μετρήσουν και, αν διαπιστώσουν κάποια αντικανονικότητα, πρέπει αμέσως να την υποδείξουν στους διοργανωτές και να εξασφαλίσουν ότι θα διορθωθεί. Η εξέταση πρέπει να επαληθεύει συγκεκριμένα τα εξής:

1. Αν οι γραμμές έχουν ακριβώς πλάτος 5 εκ., ούτε περισσότερο ούτε λιγότερο.
2. Το μήκος των γραμμών και των διαγώνιων (12,73 μέτρα η καθεμία) και στις δύο πλευρές του κυρίως αγωνιστικού χώρου
3. Ότι το χρώμα των γραμμών είναι διαφορετικό από τα χρώματα του κυρίως αγωνιστικού χώρου και της ελεύθερης ζώνης
4. Ότι οι διαστάσεις της ελεύθερης ζώνης για FIVB, Παγκόσμιες and Επίσημες διοργανώσεις ταυτίζονται με τις διαστάσεις που καθορίζονται στο σχετικό σχεδιάγραμμα που συμπεριλαμβάνεται στο Εγχειρίδιο διεξαγωγής αγώνων της διοργάνωσης.

Κανόνας 2 – Φιλέ και Στυλοβάτες

1. Το φιλέ πρέπει να είναι σωστά τεντωμένο και η μπάλα πρέπει να αναπηδά ελεύθερα από το φιλέ. Αν το φιλέ προεξέχει, δεν είναι δυνατό να χρησιμοποιηθεί.

Πριν από την έναρξη του αγώνα (πριν από την επίσημη προθέρμανση), οι διαιτητές πρέπει να ελέγξουν αν οι αντένες και οι πλάγιες ταινίες είναι σωστά τοποθετημένες στο φιλέ, στις αντίθετες πλευρές στη θέση 4, πάνω από το εξωτερικό άκρο των πλάγιων γραμμών.

2. Ο 2ος διαιτητής πρέπει να μετρήσει το ύψος του φιλέ πριν από την κλήρωση χρησιμοποιώντας μια ράβδο μέτρησης (αν είναι δυνατόν μεταλλική) σχεδιασμένη γι' αυτόν το σκοπό. Ο 1ος διαιτητής παραμένει κοντά στον 2ο διαιτητή κατά τη διάρκεια αυτής της επαλήθευσης, για να επιβλέπει και να επιβεβαιώνει τη μέτρηση.
3. Κατά τη διάρκεια του αγώνα (και ειδικά στην έναρξη κάθε σετ) οι αντίστοιχοι επόπτες γραμμών πρέπει να ελέγχουν αν οι πλάγιες ταινίες βρίσκονται ακριβώς κατακόρυφα στην επιφάνεια του αγωνιστικού χώρου και πάνω από τις πλάγιες γραμμές και αν οι αντένες βρίσκονται ακριβώς στο εξωτερικό άκρο κάθε πλάγιας ταινίας. Αν δεν συμβαίνει αυτό, πρέπει να επανατοποθετηθούν σωστά αμέσως.
4. Πριν από την έναρξη του αγώνα (πριν από την επίσημη προθέρμανση) και κατά τη διάρκεια του αγώνα, οι διαιτητές πρέπει να ελέγχουν ότι οι στυλοβάτες και το βάθρο του 1ου Διαιτητή δεν παρουσιάζουν κανέναν κίνδυνο για τους παίκτες (π.χ. μέρη των στυλοβατών που προεξέχουν γύρω από τα βίντσια, μικρόφωνα, καλώδια που στερεώνουν τους στυλοβάτες, κλπ.) Αν εντοπιστούν τέτοια αντικείμενα που δημιουργούν κίνδυνο τραυματισμού, οι διαιτητές θα πρέπει να ζητήσουν από τους διοργανωτές να τα αφαιρέσουν ή να τα καλύψουν.
5. Κατά τη διάρκεια της προθέρμανσης οι διαιτητές πρέπει να ελέγχουν και να εμποδίζουν τους παίκτες να κρεμούν στους στυλοβάτες οποιοδήποτε εξάρτημα (ταινίες για έκταση - stretch bands) για προθέρμανση, προκειμένου να αποφευχθεί κάποια τυχαία βλάβη σε καλώδιο ή σύνδεση του τεχνολογικού εξοπλισμού που βρίσκεται γύρω από τον στυλοβάτη.
6. Επιπρόσθετος εξοπλισμός: Πάγκοι για τις ομάδες, τραπέζι για τον σημειωτή, δύο ηλεκτρικές κόρνες με κόκκινες/κίτρινες λάμπες (μία ηλεκτρική κόρνα κοντά στον προπονητή κάθε ομάδας), για να υποβάλλουν αιτήματα για κανονικές διακοπές του αγώνα (όταν δεν χρησιμοποιούνται τάμπλετ), ένα βάθρο για τον 1ο διαιτητή, μια ράβδο για τη μέτρηση του ύψους του φιλέ, ένα μανόμετρο, μια τρόμπα, ένα θερμόμετρο, ένα υγρόμετρο, ένα βάθρο για τις 6 μπάλες του αγώνα, αριθμημένες πινακίδες για τις αλλαγές παικτών (όταν δεν χρησιμοποιούνται τάμπλετ), το λιγότερο 8 απορροφητικές πετσέτες (40x40 εκ. ή 40x80 εκ.) για τα παιδιά που κάνουν το γρήγορο σκούπισμα και δύο γιλέκα/καζάκες Λίμπερο. Στις FIVB, Παγκόσμιες, και Επίσημες διοργανώσεις, μια κόρνα πρέπει, επίσης, να έχει εγκατασταθεί στο τραπέζι του σημειωτή, ή μέσω του συστήματος του ηλεκτρονικού φύλλου αγώνα, για να επισημαίνονται σφάλματα περιστροφής, αιτήματα για αλλαγή/τάιμ άουτ και αιτήματα για επανέλεγχο αποφάσεων διαιτητών (Challenge),.
7. Οι διοργανωτές πρέπει επίσης να έχουν διαθέσιμες δύο εφεδρικές αντένες και ένα εφεδρικό φιλέ κάτω από το τραπέζι του σημειωτή ή κοντά στον αγωνιστικό χώρο.
8. Είναι υποχρεωτική η ύπαρξη ενός ηλεκτρονικού πίνακα στις FIVB, Παγκόσμιες και Επίσημες Διοργανώσεις, καθώς και ενός χειροκίνητου πίνακα αποτελεσμάτων στο τραπέζι του σημειωτή (ή η συσκευή του συστήματος Litescore). Σημείωση: Ακόμα κι αν χρησιμοποιείται το Litescore, πρέπει να είναι διαθέσιμος ένας χειροκίνητος πίνακα αποτελεσμάτων, για την περίπτωση τεχνικής βλάβης.

Κανόνας 3 – Μπάλες

1. Ένα (μεταλλικό) βάθρο για μπάλες χρειάζεται για να τοποθετούνται οι 6 μπάλες του αγώνα κοντά στο τραπέζι του σημειωτή (5 μπάλες στον αγώνα + 1 αναπληρωματική).
2. Ο 2ος διαιτητής παίρνει τις 5 μπάλες που θα χρησιμοποιηθούν στον αγώνα πριν την έναρξη και ελέγχει ότι όλες έχουν τα ίδια χαρακτηριστικά (χρώμα, περιφέρεια, βάρος και πίεση). Ο 2ος διαιτητής είναι στη συνέχεια υπεύθυνος γι' αυτές κατά τη διάρκεια του αγώνα.
3. Μόνο μπάλες με την έγκριση της FIVB πρέπει να χρησιμοποιούνται (μάρκα και τύπος που έχουν αποφασιστεί για κάθε διοργάνωση, όπως καθορίζεται στο Εγχειρίδιο Αγώνων). Οι διαιτητές πρέπει να κάνουν έλεγχο και αν η σφραγίδα της FIVB δεν είναι τυπωμένη πάνω στις μπάλες, δεν πρέπει να αρχίζουν τον αγώνα.
4. Σύστημα με πέντε μπάλες – κατά τη διάρκεια του αγώνα:

Έξι επαναφορείς της μπάλας πρέπει να συμμετέχουν και να είναι τοποθετημένοι σύμφωνα με το διάγραμμα 10 των Κανονισμών.

Πριν από την έναρξη του αγώνα, οι επαναφορείς της μπάλας στις θέσεις 1, 2, 4, 5 πρέπει να λάβουν ο καθένας από μία μπάλα από τον 2ο διαιτητή, ο οποίος πρέπει να δώσει την πέμπτη μπάλα στον παίκτη που σερβίρει για το πρώτο και το αποφασιστικό 5ο σετ.

Κατά τη διάρκεια του αγώνα, όταν η μπάλα βρίσκεται εκτός παιδιάς:

4.1 Αν η μπάλα βρίσκεται έξω από τον κυρίως αγωνιστικό χώρο, πρέπει να επαναφερθεί από τον επαναφορέα που βρίσκεται πλησιέστερα, ο οποίος πρέπει αμέσως να τη στείλει συρτά προς τον επαναφορέα που μόλις έδωσε την μπάλα στον παίκτη που σέρβιρε.

4.2 Οι επαναφορείς πρέπει να δίνουν ο ένας στον άλλο την μπάλα συρτά στο έδαφος (και να μην την πετούν), ενόσω η μπάλα βρίσκεται εκτός παιδιάς, κατά προτίμηση όχι από την πλευρά που είναι τοποθετημένο το τραπέζι του σημειωτή.

4.3 Αν η μπάλα βρίσκεται μέσα στον κυρίως αγωνιστικό χώρο, ο παίκτης που βρίσκεται πλησιέστερα σε αυτή, πρέπει αμέσως να τη στείλει συρτά έξω από τον κυρίως αγωνιστικό χώρο από την πλευρά της πλησιέστερης οριοθετικής γραμμής.

4.4 Τη στιγμή που η μπάλα βρίσκεται εκτός παιδιάς, ο επαναφορέας της μπάλας με αριθμό 1, 2, 4 ή 5 πρέπει να δώσει την μπάλα στον παίκτη που σερβίρει το συντομότερο δυνατό, ώστε το σερβίς να γίνει χωρίς καμιά καθυστέρηση.

4.5 Αν απαιτούνται ειδικά μέτρα για την αποφυγή μόλυνσης από COVID-19, ίσως να καταστεί αναγκαίο να γίνει προσαρμογή σε ένα νέο σύστημα χωρίς 6 επαναφορείς της μπάλας, σε αυτή την περίπτωση μόνο 4 επαναφορείς της μπάλας θα χρησιμοποιηθούν.

2 καρτσάκια που θα περιέχουν 5 επίσημες μπάλες του αγώνα το καθένα πρέπει να είναι έτοιμα πίσω από τις διαφημιστικές πινακίδες, στο μέσον, πίσω από τις δύο τελικές γραμμές.

Μετά από κάθε φάση, 2 επαναφορείς της μπάλας θα είναι διαθέσιμοι να μαζέψουν τις μπάλες και να τις μεταφέρουν στα αντίστοιχα καρτσάκια για μπάλες.

Για να αποφευχθεί τυχόν καθυστέρηση και να διατηρηθούν τα 15 δευτερόλεπτα ανάμεσα στις φάσεις, ο επαναφορέας της μπάλας στο τέλος του αγωνιστικού χώρου πρέπει να πάρει μια μπάλα από το καρτσάκι και να τη δώσει στον παίκτη που σερβίρει.

Κανόνας 4 – Ομάδες

Τα μέλη της ομάδας που συμμετέχουν στην επίσημη κοινή προθέρμανση πρέπει να βρίσκονται κατ' αρχήν στη δική τους πλευρά του αγωνιστικού χώρου. ΜΟΝΟ οι πέντε επίσημοι και οι παίκτες που είναι δηλωμένοι στο φύλλο αγώνα επιτρέπεται να συμμετέχουν σε όλη τη διάρκεια της προθέρμανσης. Επιπλέον προπονητές δεν επιτρέπεται να συμμετέχουν. (Εξαίρεση: Αν ο φυσικοθεραπευτής της ομάδας ΔΕΝ είναι ένας από τους πέντε επίσημα τεχνικά μέλη της ομάδας, αυτό το πρόσωπο επιτρέπεται να βοηθήσει στην προετοιμασία της ομάδας, όμως μόνο μέχρι την έναρξη της επίσημης προθέρμανσης στο φιλέ.) Επιτρέπεται κάποιος να παραμείνει στην πλευρά των αντιπάλων στον αγωνιστικό χώρο, κοντά στο φιλέ, για να σταματήσει μπάλες που είναι πιθανό από λάθος να προκαλέσουν τραυματισμούς στους παίκτες.

1. Για τις Παγκόσμιες και Επίσημες Διοργανώσεις της FIVB θα καθορίζεται από το Εγχειρίδιο Αγώνων πόσοι από τους 12/14 παίκτες που επιτρέπονται για κάθε ομάδα μπορούν να επιλεγούν για κάθε αγώνα. Στις περιπτώσεις που θα αγωνιστούν περισσότεροι από 12 παίκτες, είναι υποχρεωτικό να συμπεριληφθούν δύο Λίμπερο στον κατάλογο της ομάδας στο φύλλο αγώνα. Δείτε το Ειδικό Εγχειρίδιο Αγώνων για κάθε διοργάνωση, ώστε να καθοριστεί ποιο σύστημα θα ακολουθηθεί.

2. Υπό φυσιολογικές συνθήκες, σε επίσημους διεθνείς αγώνες ή διοργανώσεις, ο 1ος διαιτητής δεν χρειάζεται να ζητήσει έγγραφα ταυτοποίησης των παικτών που έχουν καταγραφεί στο φύλλο αγώνα (η ταυτότητα των παικτών θα έχει ελεγχθεί προηγουμένως από την Επιτροπή Ελέγχου του αγώνα ή της διοργάνωσης). Αν, όμως, υπάρχει μια ειδική διάταξη που περιορίζει τη συμμετοχή και δεν υπάρχει Επιτροπή Ελέγχου, ο 1ος διαιτητής, ακολουθώντας αυτή την ειδική διάταξη, πρέπει να ελέγξει την ταυτότητα των παικτών. Παίκτες που αποκλείονται με βάση την ειδική διάταξη, δεν επιτρέπεται να αγωνιστούν. Αν προκύψει οποιαδήποτε διαφωνία, ο 1ος διαιτητής πρέπει να καταγράψει την απόφασή του στο φύλλο αγώνα ή στη γραπτή έκθεση που θα ακολουθήσει. Κατά τη διάρκεια επίσημων διεθνών αγώνων, ο διαιτητής πρέπει να ζητήσει την απόφαση του Τεχνικού Υπεύθυνου (Technical Delegate) της FIVB.

3. Ο προπονητής και ο αρχηγός της ομάδας (οι οποίοι ελέγχουν και υπογράφουν το φύλλο αγώνα ή τον κατάλογο μελών της ομάδας για το ηλεκτρονικό φύλλο αγώνα) είναι υπεύθυνοι για την ταυτότητα των παικτών που αναγράφονται στο φύλλο αγώνα.

4. Ο 1ος διαιτητής πρέπει να ελέγξει τις στολές. Πρέπει να αναφέρει στον Τεχνικό Υπεύθυνο της FIVB όλες τις τυχόν αντικανονικότητες στις στολές των παικτών και των μελών της ομάδας και να ακολουθήσει τις οδηγίες του Τεχνικού Υπεύθυνου της FIVB αποφεύγοντας τυχόν συζητήσεις με οποιοδήποτε μέλος της ομάδας για οποιαδήποτε αντικανονικότητα. Οι στολές πρέπει επίσης να φαίνονται ίδιες. Όπου είναι δυνατόν, οι φανέλες πρέπει να είναι μέσα από τα παντελονάκια και αν δεν είναι, είναι αναγκαίο, σε μια κατάλληλη στιγμή, να ζητηθεί από τους παίκτες, με ευγενικό τρόπο, να τις βάλουν μέσα - ειδικά στην αρχή του αγώνα και στην αρχή κάθε σετ. Φανέλες με στενή εφαρμογή που δεν μπαίνουν μέσα από τα παντελονάκια, είναι σε κάθε περίπτωση αποδεκτές.

Η λωρίδα του αρχηγού της ομάδας (8x2 εκ.) πρέπει να είναι κολλημένη κάτω από τον αριθμό στο στήθος του με τέτοιο τρόπο, ώστε να φαίνεται καθαρά σε όλη τη διάρκεια του αγώνα. Οι διαιτητές πρέπει να το ελέγξουν πριν την έναρξη του αγώνα.

5. Αν οι δύο ομάδες εμφανιστούν με εμφανίσεις ίδιου χρώματος, η ομάδα που αναφέρεται πρώτη στο επίσημο πρόγραμμα και κατά συνέπεια και στο φύλλο αγώνα (πριν την κλήρωση), θα πρέπει να αλλάξει στολές. Σε περίπτωση που αυτό δεν είναι εφικτό, ο 1ος διαιτητής πρέπει να καταγράψει αυτή την κατάσταση στις παρατηρήσεις του φύλλου αγώνα, όμως ο αγώνας δεν είναι δυνατό να αναβληθεί γι' αυτόν τον λόγο.

6. Το προπονητικό επιτελείο της ομάδας πρέπει να ακολουθεί μία από τις ακόλουθες δύο επιλογές κώδικα ένδυσης κατά τη διάρκεια ενός αγώνα:

6.1 Όλοι να φοράνε τη φόρμα και το μπλουζάκι πόλο της ομάδας που θα έχουν το ίδιο χρώμα και στυλ ή,

6.2 Όλοι να φοράνε σακάκι, πουκάμισο, γραβάτα (για τους άνδρες) και παπούτσια (όχι αθλητικά) που θα έχουν το ίδιο χρώμα και στυλ, εκτός από τον φυσιοθεραπευτή, ο οποίος επιτρέπεται να φοράει το παντελόνι φόρμας και το μπλουζάκι πόλο της ομάδας.

Αυτό σημαίνει ότι αν ο προπονητής βγάλει το σακάκι του ή τη μπλούζα της φόρμας, όλα τα άλλα μέλη του πάγκου πρέπει να βγάλουν τα σακάκια τους ή τις μπλούζες της φόρμας την ίδια στιγμή, προκειμένου να είναι ντυμένοι ομοιόμορφα.

7. Πριν την έναρξη του αγώνα, σε κατάλληλο χρόνο, οι διαιτητές πρέπει να κάνουν μια προσεκτική διασταύρωση, με στόχο να ελέγξουν αν οι πραγματικοί αριθμοί των παικτών συμφωνούν με τη σύνθεση της ομάδας, όπως έχει καταγραφεί στο φύλλο αγώνα. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ίσως να εντοπιστούν τυχόν ασυμφωνίες, οι οποίες, αν επισημανθούν αργότερα, είναι πιθανό να διαταράξουν την ομαλή ροή του αγώνα. Αυτό προϋποθέτει (σύμφωνα με το κείμενο των κανονισμών 2021-24) ότι οι παίκτες πρέπει να φορούν την αγωνιστική στολή τους καθόλη τη διάρκεια του πρωτοκόλλου και της προθέρμανσης στο φιλέ (Κανόνας 7.2.3).

Κανόνας 5 – Επικεφαλής των ομάδων

1. Ο 1ος διαιτητής πρέπει να ταυτοποιήσει τον αρχηγό του αγώνα και τον προπονητή και μόνο αυτοί θα επιτρέπεται να παρεμβαίνουν κατά τη διάρκεια του αγώνα. Οι διαιτητές πρέπει να γνωρίζουν καθ' όλη τη διάρκεια του αγώνα ποιοι είναι οι αρχηγοί αγώνα.
2. Κατά τη διάρκεια του αγώνα, ο 2ος διαιτητής πρέπει να ελέγχει ότι οι αναπληρωματικοί παίκτες κάθονται στον πάγκο ή βρίσκονται στη ζώνη προθέρμανσης. Παίκτες που βρίσκονται στη ζώνη προθέρμανσης κατά τη διάρκεια των σετ δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιούν μπάλες, όμως επιτρέπεται να χρησιμοποιούν προσωπικά εξαρτήματα προθέρμανσης personal warm up devices (π.χ. ταινίες για έκταση - stretch bands).
3. Αν ο αρχηγός του αγώνα ζητήσει διευκρίνιση για μια απόφαση του διαιτητή σχετικά με την εφαρμογή των κανονισμών, ο 1ος διαιτητής πρέπει να τη δώσει, αν είναι αναγκαίο όχι μόνο με επανάληψη της χειροσήμανσής του, αλλά στη γλώσσα εργασίας της FIVB (Αγγλικά), μιλώντας σύντομα, χρησιμοποιώντας επίσημη ορολογία των Κανονισμών. Ο αρχηγός του αγώνα έχει το δικαίωμα μόνο να ζητήσει εξ ονόματος των συμπαικτών του διευκρίνιση της εφαρμογής ή της ερμηνείας των κανονισμών που έκαναν οι διαιτητές.

4. Ο προπονητής δεν έχει το δικαίωμα να υποβάλει κανένα αίτημα στα μέλη του διαιτητικού σώματος, εκτός από τις κανονικές διακοπές αγώνα (τάιμ-άουτ και αλλαγές). Όμως, αν στον πίνακα του σκορ δεν απεικονίζεται ο αριθμός των κανονικών διακοπών αγώνα που έγιναν ή/και το σκορ, ή αν δεν είναι σωστά, ο προπονητής επιτρέπεται να ρωτήσει τον σημειωτή, όταν η μπάλα βρίσκεται εκτός παιδιάς.
5. Γενικά, ο προπονητής δεν έχει δικαίωμα να παρενοχλήσει τον αγώνα ή το έργο των μελών του διαιτητικού σώματος (διαιτητές, επόπτες γραμμών). Ο προπονητής δεν έχει το δικαίωμα να εισέλθει στον κυρίως αγωνιστικό χώρο. Οι διαιτητές υποχρεούνται να του υπενθυμίζουν αυτόν τον κανόνα, αν είναι αναγκαίο (Κανόνας 5.2.3.4).
6. Σύντομες και διατυπωμένες με σεβασμό ερωτήσεις από τον προπονητή στον 2ο διαιτητή (ή από τον προπονητή στον Αναπληρωματικό Διαιτητή 1 (RR1)), οι οποίες δεν καθυστερούν τον αγώνα, είναι δυνατό να επιτραπούν, εφόσον αυτές οι ερωτήσεις συνεισφέρουν στην ομαλή διεξαγωγή του αγώνα.

Κανόνας 6 – Κατάκτηση πόντου, νικητής σετ και νικητής αγώνα

Αν μια φάση έχει διακοπεί λόγω τραυματισμού ή εξωτερικής παρέμβασης, θεωρείται ως μία μη ολοκληρωμένη φάση. **Δεν επιτρέπεται να υποβάλλεται** αίτημα για οποιαδήποτε κανονική διακοπή του αγώνα, εκτός από την αναγκαστική αλλαγή ενός τραυματισμένου ή τιμωρημένου παίκτη κατά τη διάρκεια της αναγκαστικής διακοπής. (Σημείωση: Στους επίσημους Κανονισμούς Βόλεϊ 2021-2024, Κανόνας 15.11, ένα αίτημα για μια κανονική διακοπή του αγώνα μετά από μία μη ολοκληρωμένη φάση δεν θεωρείται ως αντικανονικό αίτημα, και απλά απορρίπτεται).

Κανόνας 7 – Δομή του αγώνα

1. Το φύλλο αρχικής παράταξης πρέπει να ελέγχεται από τον 2ο διαιτητή και από τον σημειωτή, πριν να γράψει ο σημειωτής τα δεδομένα της αρχικής παράταξης στο φύλλο αγώνα. Ο σημειωτής πρέπει να ελέγχει αν οι αριθμοί των παικτών που έχουν καταγραφεί στο φύλλο αρχικής παράταξης αντιστοιχούν στους αριθμούς των παικτών που έχουν καταγραφεί στο φύλλο αγώνα. Αν δεν συμβαίνει αυτό, το φύλλο αρχικής παράταξης πρέπει να διορθωθεί και ο 2^{ος} διαιτητής να ζητήσει να κατατεθεί ένα άλλο. Στο νέο φύλλο αρχικής παράταξης οποιαδήποτε τροποποίηση πρέπει να γίνει μόνο στη θέση, όπου ο (οι) αριθμός (οί) δεν ήταν σωστοί. Ο 2ος διαιτητής πρέπει να κρατήσει στην τσέπη του το φύλλο αρχικής παράταξης, προκειμένου να έχει τη δυνατότητα να επαληθεύσει την πραγματική παράταξη των ομάδων, αν αυτό είναι αναγκαίο ή ζητηθεί, εκτός αν χρησιμοποιείται ηλεκτρονικό φύλλο αγώνα υπάρχει τάμπλετ για τον 2ο διαιτητή στον στυλοβάτη.
2. Στο τέλος κάθε σετ, ο 2ος διαιτητής αμέσως ζητά από τους προπονητές το φύλλο αρχικής παράταξης για το επόμενο σετ, για να αποφευχθεί η παράταση του τρίλεπτου διαλείμματος ανάμεσα στα σετ.

Αν ένας προπονητής συστηματικά καθυστερεί την επανέναρξη του αγώνα με το να μη δίνει έγκαιρα το φύλλο αρχικής παράταξης, ο 1ος διαιτητής πρέπει να δώσει στην ομάδα αυτή την κατάλληλη τιμωρία καθυστέρησης. Το ίδιο ισχύει επίσης, αν η ομάδα δεν καταφέρει να παράσχει τις πληροφορίες ηλεκτρονικά μέσω του τάμπλετ.

3. Αν διαπραχθεί ένα σφάλμα θέσεων, μετά τη χειροσήμανση για το σφάλμα αυτό, ο διαιτητής που το υπέδειξε, πρέπει να υποδείξει τους παίκτες που εμπλέκονται στο σφάλμα. Αν τα μέλη της ομάδας που διέπραξε το σφάλμα δεν μπορούν να διορθώσουν μόνοι τους τις θέσεις, οι διαιτητές πρέπει να τους βοηθήσουν μέσω του αρχηγού αγώνα και μετά πρέπει να αρχίσει η επόμενη φάση. Αν ο αρχηγός του αγώνα ζητήσει περισσότερες πληροφορίες για το σφάλμα, ο 2ος διαιτητής πρέπει να βγάλει από την τσέπη του το φύλλο αρχικής παράταξης ή να ελέγξει στο τάμπλετ του στυλοβάτη και να δείξει στον αρχηγό του αγώνα μέσω του φύλλου αρχικής παράταξης ή μέσω του τάμπλετ του στυλοβάτη τους παίκτες που διέπραξαν το σφάλμα θέσεων. Αν κάνει το δεύτερο, η παράταξη της αντίπαλης ομάδας θα πρέπει να καλύπτεται από τον 2ο Διαιτητή.
4. Αν το σερβίς δεν εκτελέστηκε από τον παίκτη σύμφωνα με παράταξη της ομάδας, π.χ. σφάλμα περιστροφής που διεπράχθη και έγινε αντιληπτό μόνο μετά το τέλος της φάσης που άρχισε με σφάλμα περιστροφής, μόνο ένας πόντος θα δοθεί στην ομάδα που κάνει υποδοχή. (Κανόνας 7.7.1.1)
5. Προκειμένου να μειωθεί ο αριθμός των σφαλμάτων θέσεων που σφυρίζονται από τους διαιτητές, και να αντανakλάται η σύγχρονη πραγματικότητα των παικτών που αλλάζουν θέσεις, οι 2οι διαιτητές, ειδικά, πρέπει να σφυρίζουν, μόνο αν ένας παίκτης της πίσω ζώνης βρίσκεται εξολοκλήρου μπροστά από τον αντίστοιχο παίκτη της μπροστινής ζώνης τη στιγμή του χτυπήματος του σερβίς. Τα πέλματα στο έδαφος καθορίζουν τη θέση.
6. Για να καταστεί πιο απλή η κρίση στο αν υπάρχουν λάθος θέσεις ανάμεσα στους πλάγιους και τον κεντρικό παίκτη, οι διαιτητές χρειάζεται μόνο να είναι βέβαιοι ότι ο κεντρικός παίκτης δεν **βρίσκεται εξολοκλήρου πιο κοντά στην πλάγια γραμμή** από τους αντίστοιχους πλάγιους παίκτες της ίδιας σειράς τη στιγμή του χτυπήματος του σερβίς.

Κανόνας 8 – Αγωνιστικές καταστάσεις

1. Όταν η μπάλα έρχεται σε επαφή με το δάπεδο, αν εξαιτίας της συμπίεσης, έρθει σε επαφή με τη γραμμή ΣΕ ΟΠΟΙΑΔΗΠΟΤΕ ΧΡΟΝΙΚΗ ΣΤΙΓΜΗ κατά τη διαδικασία της επαφής με το δάπεδο, είναι μπάλα «ΜΕΣΑ».
2. Τα σχοινιά που στερεώνουν το φιλέ πέρα από τα 9.50/10.00 μ. κατά μήκος δεν ανήκουν στο φιλέ. Το ίδιο ισχύει και για τους στυλοβάτες, τα άλλα σχοινιά και το βάρθρο του 1ου διαιτητή. Επομένως, αν η μπάλα ακουμπήσει ένα εξωτερικό μέρος του φιλέ πέρα από τις πλάγιες ταινίες του (9 μ.), έχει ακουμπήσει ένα «εξωτερικό αντικείμενο» και πρέπει να σφυριχτεί και να υποδειχτεί με χειροσήμανση ως «μπάλα έξω».

Κανόνες 9 – Παίξιμο της μπάλας

1. Παρέμβαση στο παίξιμο της μπάλας από τον επόπτη γραμμών, τον 2ο διαιτητή ή τον προπονητή στην ελεύθερη ζώνη:
 - Αν η μπάλα χτυπήσει μέλος της ομάδας των διαιτητών ή τον προπονητή είναι «μπάλα έξω» (Κανόνες 8.4.2).
 - Αν ο παίκτης λάβει υποβοήθηση από μέλος της ομάδας των διαιτητών ή τον προπονητή για την επαφή, είναι σφάλμα του παίκτη (υποβοηθούμενο χτύπημα, Κανόνες 9.1.3) και δεν θα δοθεί «επανάληψη».
2. Δίνεται έμφαση στο να σφυρίζονται μόνο τα σφάλματα που γίνονται αντιληπτά. Ο 1ος διαιτητής πρέπει να βλέπει μόνο το μέρος του σώματος που έρχεται σε επαφή με την μπάλα. Στην κρίση του δεν πρέπει να επηρεάζεται ούτε από τη θέση του σώματος του παίκτη πριν ή/και μετά το παίξιμο της μπάλας ούτε από το θόρυβο της επαφής. Η Επιτροπή Διαιτησίας και Κανονισμών του Αθλήματος της FIVB επιμένει ότι οι διαιτητές πρέπει να επιτρέπουν την επαφή στην πάσα με δάχτυλα ή οποιαδήποτε άλλη επαφή είναι επιτρεπτή, σύμφωνα με τους Κανονισμούς.
3. Για να γίνει καλύτερα κατανοητό το κείμενο του Κανόνα 9.2.2:
Μια μπάλα που μεταφέρεται περιλαμβάνει δύο ενέργειες παιχνιδιού, πρώτα το κράτημα και μετά τη μεταφορά της μπάλας, ενώ το παίξιμο της μπάλας σημαίνει ότι η μπάλα **αναπηδά** από το σημείο της επαφής.
4. Ο διαιτητής πρέπει να προσέχει τη σταθερότητα της επαφής, ειδικά όταν γίνεται μια προσποίηση επίθεσης («πλασέ»), αλλάζοντας την κατεύθυνση της πορείας της μπάλας. Κατά τη διάρκεια ενός επιθετικού χτυπήματος, το «πλασέ» επιτρέπεται, αν η μπάλα δεν πιαστεί ή μεταφερθεί. Το «πλασέ» σημαίνει επίθεση της μπάλας (εξολοκλήρου πάνω από το ύψος του φιλέ) που εκτελείται με ελαφρύ χτύπημα με το ένα χέρι/τα δάχτυλα.

Ο 1ος διαιτητής πρέπει να παρακολουθεί προσεκτικά τα «πλασέ». Αν η μπάλα, μετά από αυτό το πλασέ, δεν αναπηδήσει αμέσως, αλλά συνοδευτεί από το χέρι ή μεταφερθεί ή αλλάξει η κατεύθυνσή της περισσότερο από μία φορά (καθοδηγούμενη μπάλα), είναι σφάλμα και πρέπει να καταλογιστεί.
5. Πρέπει να δοθεί προσοχή στο γεγονός ότι η ενέργεια ενός παίκτη για μπλοκ δεν είναι επιτρεπτή, αν δεν εμποδίζει απλά να περάσει η μπάλα από τους αντιπάλους, αλλά την κρατά (ή τη σηκώνει, τη σπρώχνει, τη μεταφέρει, την πετά, τη συνοδεύει). Σε τέτοιου είδους περιπτώσεις ο διαιτητής πρέπει να τιμωρήσει το μπλοκ ως «πιαστό» (δεν θα πρέπει να γίνεται κατάχρηση αυτού του σφυρίγματος).
6. Σε τέσσερις διαφορετικές περιπτώσεις η ομάδα κάνει πρώτη μπαλιά (που μετρά ως το πρώτο από τα τρία χτυπήματα της ομάδας):
 - 6.1 Το χτύπημα στην υποδοχή του σερβίς
 - 6.2 Το χτύπημα στην υποδοχή της επίθεσης των αντιπάλων (όχι μόνο στο καρφί, σε όλες τις επιθέσεις, βλέπε Κανόνα 13.1.1)
 - 6.3 Το χτύπημα στην μπάλα που προέρχεται από το μπλοκ των αντιπάλων
 - 6.4 Το χτύπημα στην μπάλα που προέρχεται από το μπλοκ της ομάδας του.

Σε συμφωνία με το πνεύμα των κορυφαίων διεθνών διοργανώσεων και για να ευνοηθούν φάσεις μεγαλύτερης διάρκειας και θεαματικές ενέργειες, μόνο οι πιο ξεκάθαρες παραβάσεις πρέπει να σφυρίζονται.

Κανόνες 10 – Μπάλα στο φιλέ και

Κανόνες 11 – Παίκτης στο φιλέ

1. Ο κανόνας (10.1.2) δίνει το δικαίωμα να επαναφερθεί η μπάλα από την ελεύθερη ζώνη της αντίπαλης ομάδας. Κατά τη διάρκεια του αγώνα, οι παίκτες και οι προπονητές πρέπει να αναγνωρίζουν πρακτικά και να κάνουν την κατάλληλη κίνηση στη δική τους ελεύθερη ζώνη, για να δώσουν χώρο στον παίκτη που θα επαναφέρει την μπάλα στο γήπεδό του.

Αν η μπάλα αναπηδήσει από τον παίκτη και κατευθυνθεί στους αντιπάλους ή στην ελεύθερη ζώνη τους, κοντά στον 2ο διαιτητή, σε αυτή την περίπτωση, ο 2ος διαιτητής θα πρέπει να μετακινηθεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να αποφύγει τη σύγκρουση και να εξασφαλίσει ότι ο παίκτης μπορεί να παίξει τη μπάλα. Ενώσω δίνει χώρο στον παίκτη, ο 2ος διαιτητής δεν θα πρέπει να πηδήξει, να τρέξει και να γυρίσει την πλάτη του στην ενέργεια του παιχνιδιού. Επιπλέον, ο 2ος διαιτητής δεν θα πρέπει να κινηθεί προς την κατεύθυνση είτε της μπάλας είτε του παίκτη που κυνηγά την μπάλα. Καθώς ο παίκτης παίζει την μπάλα, ο 2ος διαιτητής πρέπει να προσαρμόζει την οπτική του θέση έτσι, ώστε να βλέπει τη μπάλα, τον παίκτη και την κατεύθυνση της μπάλας που ανακτήθηκε.

Επίσης, αν η μπάλα κατευθύνεται πίσω από τον 1ο διαιτητή και προς την ελεύθερη ζώνη των αντιπάλων, τις διαφημιστικές πινακίδες, τις εξέδρες των θεατών, ο 1ος διαιτητής θα πρέπει να κινηθεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να μετακινήσει το ένα του πόδι στα πλάγια και να περιστρέψει όλο του το σώμα (όχι μόνο το κεφάλι του ή και το πάνω μέρος του κορμού του). Ο κύριος λόγος που προτείνεται αυτό το πρότυπο κίνησης του 1ου διαιτητή είναι, να μπορέσει να παρατηρήσει, μεταξύ άλλων:

- α. Σφάλματα στο παίξιμο της μπάλας από τον παίκτη
- β. Πιθανό τραυματισμό του παίκτη
- γ. Την κατεύθυνση της πορείας της μπάλας στην περίπτωση μιας ενέργειας ανάκτησης
- δ. Εξωτερική παρέμβαση στον αγωνιστικό χώρο

Αν η μπάλα διασχίσει το κάθετο επίπεδο του φιλέ μέσα από το οριοθετημένο διάστημα προς την ελεύθερη ζώνη των αντιπάλων και την ακουμπήσει ο παίκτης που προσπαθεί να την επαναφέρει, οι διαιτητές πρέπει να σφυρίζουν το σφάλμα τη στιγμή της επαφής και να δείξουν «έξω».

2. Η ενέργεια για παίξιμο της μπάλας στο φιλέ τελειώνει, όταν ο παίκτης, μετά από μια σταθερή προσγείωση, είναι έτοιμος να κάνει μια άλλη ενέργεια.

Η ενέργεια του παιχνιδιού της μπάλας είναι οποιαδήποτε ενέργεια των παικτών που βρίσκονται κοντά στην μπάλα και προσπαθούν να την παίξουν, ακόμα κι αν δεν έρθουν σε επαφή με την μπάλα. Θα πρέπει να δοθεί προσοχή στις ακόλουθες περιπτώσεις:

Αν ένας παίκτης βρίσκεται σε κανονική θέση στο γήπεδό του και μια μπάλα που έρχεται από τους αντιπάλους βρει στο φιλέ και προκαλέσει **επαφή του φιλέ με τον παίκτη**, δεν διαπράττεται σφάλμα από τον παίκτη. Ο παίκτης επιτρέπεται να κάνει μια κίνηση για να προφυλάξει το σώμα του, όμως **δεν έχει δικαίωμα να κάνει μια ενεργητική κίνηση προς την μπάλα**, με στόχο να αλλάξει εμπρόθετα την πορεία της

μπάλας που αναπηδά. Αν συμβεί αυτό, πρέπει να θεωρηθεί λανθασμένη επαφή με το φιλέ.

Όταν ένας παίκτης έρθει σε επαφή με τον αντίπαλο κατά λάθος, αυτό δεν πρέπει να θεωρηθεί αυτόματα ως σφάλμα, σε περίπτωση που και οι δύο παίκτες players είχαν νόμιμο δικαίωμα να διεκδικήσουν τη μπάλα. Αν εξαιτίας μιας τέτοιου είδους τυχαίας επαφής ένας αντίπαλος αναγκαστεί να έρθει σε επαφή με το φιλέ, αυτό δεν θα πρέπει να θεωρηθεί σφάλμα για κανέναν από τους δύο παίκτες. Όμως, αν αυτό θεωρηθεί ως συνέπεια μιας εμπρόθετης προσπάθειας να χρεωθεί σφάλμα στους αντιπάλους και/ή να δημιουργηθεί σύγχυση ή να αποσπαστεί η προσοχή των διαιτητών, η φάση πρέπει να σταματήσει και να δοθεί ένας πόντος στην ομάδα που δεν κάνει παράβαση. Στη συνέχεια, μια τιμωρία κακής συμπεριφοράς πρέπει να δοθεί στον παίκτη για την ενέργειά του σύμφωνα με την κλίμακα των τιμωριών.

Επαφή στο φιλέ με τα μαλλιά ενός παίκτη: Αυτό πρέπει να θεωρηθεί ως σφάλμα, μόνο αν είναι ξεκάθαρο ότι επηρέασε την ικανότητα του αντιπάλου να παίξει την μπάλα ή διέκοψε τη φάση (π.χ. αν μια αλογοουρά πιαστεί στο φιλέ).

3. Αν ένας παίκτης ακουμπήσει κάποιο εξωτερικό μέρος του φιλέ (την πάνω ταινία έξω από τις αντένες, τα σχοινιά, τους στυλοβάτες, κλπ.), αυτό δεν είναι ποτέ δυνατόν να θεωρηθεί σφάλμα, εκτός αν επηρεάζει τη δομική ακεραιότητα του ίδιου του φιλέ ή η επαφή με το φιλέ γίνεται σκόπιμα.
4. Όταν το πέρασμα στον αντίπαλο κυρίως αγωνιστικό χώρο πέρα από την κεντρική γραμμή γίνεται με το πέλμα, π.χ. το πέλμα έρχεται σε επαφή με το δάπεδο στον αντίπαλο κυρίως αγωνιστικό χώρο, για να θεωρηθεί επιτρεπόμενη η ενέργεια αυτή, ένα μέρος του πέλματος πρέπει να παραμένει σε επαφή με την κεντρική γραμμή ή να βρίσκεται πάνω από αυτή.
5. Με δεδομένη την υψηλή ποιότητα των ομάδων που συμμετέχουν, το παιχνίδι κοντά στο φιλέ είναι θεμελιώδους σημασίας και οι διαιτητές πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί στις περιπτώσεις σφάλματος στο φιλέ ή παρέμβασης.

Είναι ΣΦΑΛΜΑ ΣΤΟ ΦΙΛΕ όταν:

- Ο παίκτης έρχεται σε επαφή με το φιλέ ανάμεσα στις αντένες κατά τη διάρκεια ενέργειας να παίξει τη μπάλα ή προσπαθώντας να παίξει τη μπάλα ή προσποιούμενος ότι θα παίξει τη μπάλα.

Είναι ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ όταν:

- Η φυσική αναπήδηση επηρεάζεται από την εμπρόθετη ενέργεια ενός αντιπάλου που κινείται προς το φιλέ, ή
- όταν υπάρχει επαφή με το φιλέ και χτύπημα της μπάλας μαζί με το φιλέ (χτύπημα σαν σφεντόνα-sling shot), ή
- όταν ένας παίκτης εμποδίζει έναν αντίπαλο από το να κινηθεί, για να φτάσει τη μπάλα με νόμιμο τρόπο, ή
- όταν σπάσει τα σχοινιά εξαιτίας επαφής ή τραβήγματος.

6. Πολλές επαφές ανάμεσα σε παίκτες συμβαίνουν κατά τη διάρκεια ενός αγώνα όμως ο διαιτητής πρέπει να σφυρίζει (π.χ. ο 1ος διαιτητής σε περίπτωση παρέμβασης πάνω από το φιλέ, ο 2ος διαιτητής σε περίπτωση περάσματος κάτω από το φιλέ) αν ένας παίκτης παρεμβαίνει στην ή σταματά την ικανότητα ενός αντιπάλου να παίξει. Παρέμβαση σημαίνει ότι ένας παίκτης σταματά έναν αντίπαλο στην κίνηση ή στο παίξιμο της μπάλας ή παρενοχλεί τον αντίπαλο ενώ προσπαθεί να παίξει τη μπάλα. Παρέμβαση είναι πιθανό να προκύψει, ακόμα κι αν δεν υπάρχει σωματική επαφή

ανάμεσα στους παίκτες. Ο 1ος διαιτητής έχει το δικαίωμα να σταματήσει το παιχνίδι εξαιτίας του σφάλματος του παίκτη που παρεμβαίνει και, αν είναι αναγκαίο, να τον προειδοποιήσει/τιμωρήσει, εφόσον ο παίκτης ενεργεί με πρόθεση.

7. Προκειμένου να διευκολυνθεί η συνεργασία των δύο διαιτητών, ο διαχωρισμός των καθηκόντων τους πρέπει να γίνει ως εξής: ο 1ος διαιτητής πρέπει να συγκεντρώνεται κυρίως στην πορεία της μπάλας και ο 2ος διαιτητής να εστιάζει στα σφάλματα στο φιλέ καθόλη τη διάρκεια του παιχνιδιού στο φιλέ.

Κανόνας 12 – Σερβίς

1. Προκειμένου να δοθεί η εντολή για σερβίς, δεν είναι απαραίτητο να ελέγξει ο 1ος διαιτητής ότι ο παίκτης που σερβίρει είναι έτοιμος – μόνο ότι ο παίκτης που σερβίρει έχει στην κατοχή του την μπάλα. Ο 1ος διαιτητής πρέπει να σφυρίζει αμέσως. Στην κανονική ροή του αγώνα (όχι σε αλλαγή παίκτη, όχι σε τιμωρία κλπ.) σε Παγκόσμιες και Επίσημες Διοργανώσεις της FIVB διατίθεται χρόνος 15 δευτερολέπτων για το σερβίς, μετά το τέλος της προηγούμενης φάσης. Πάντως, τα 8 δευτερόλεπτα για το σερβίς είναι ο χρόνος «κλειδί», παρά τα 15 δευτερόλεπτα – ο 1ος διαιτητής έχει τη διακριτική ευχέρεια στην περίπτωση μια ιδιαίτερα μακρόχρονης φάσης να περιμένει για λίγο πριν σφυρίξει. Αυτό παρατείνει για λίγο τον χρόνο, ώστε οι παίκτες να ξεκουραστούν.
2. Πριν ο 1ος διαιτητής να σφυρίξει για σερβίς, πρέπει να ελέγξει εάν έχει ζητηθεί επανάληψη της προβολής της φάσης από την τηλεόραση και να καθυστερήσει να σφυρίξει, ανάλογα με τις οδηγίες που έχουν δοθεί για τη συγκεκριμένη διοργάνωση.
3. Ο 1ος διαιτητής και οι αντίστοιχοι επόπτες γραμμών πρέπει να προσέχουν τη θέση του παίκτη που σερβίρει τη στιγμή του χτυπήματος του σερβίς ή της απογείωσης για σερβίς με άλμα. Ο παίκτης που σερβίρει, επιτρέπεται να αρχίσει την κίνησή του για το σερβίς έξω από τη ζώνη του σερβίς, αλλά πρέπει να είναι πλήρως μέσα στη ζώνη τη στιγμή της επαφής (ή το πόδι που κάνει την **τελική** επαφή με το δάπεδο πρέπει να είναι πλήρως μέσα στη ζώνη του σερβίς τη στιγμή της απογείωσης).
4. Αν δοθεί μια προειδοποίηση για καθυστέρηση ή για κακή συμπεριφορά ή αν προκύψει κάποια ιδιαίτερη κατάσταση, το χρονόμετρο για το σερβίς, αν χρησιμοποιείται, πρέπει να σταματήσει, να μηδενιστεί και να ξαναρχίσει η χρονομέτρηση για τα 8 δευτερόλεπτα από το σφύριγμα του 1ου διαιτητή. Ο χειριστής του ρολογιού πρέπει να γνωρίζει αυτή την υπευθυνότητα.
5. ΠΡΟΠΕΤΑΣΜΑ: Αν οι αντίπαλοι μπορούν να δουν καθαρά την μπάλα από το σερβίς σε όλη την πορεία της στον αέρα, μέχρι να διασχίσει το φιλέ προς το αντίπαλο γήπεδο, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έγινε προπέτασμα.
6. Δεν επιτρέπεται να σφυρίξει ο 1ος διαιτητής για σερβίς αν η ομάδα δεν έχει τον σωστό αριθμό παικτών (π.χ. αν βρίσκονται 5 ή 7 παίκτες) στον κυρίως αγωνιστικό χώρο. Σε μια τέτοια περίπτωση ο 1ος διαιτητής πρέπει να περιμένει και να το υπενθυμίσει στην ομάδα και, αν είναι αναγκαίο, να δώσει τιμωρία καθυστέρησης. Παρόμοια διαδικασία πρέπει να ακολουθηθεί και αν ένα λίμπερο πάει στην περιστροφή στη θέση 4 και ξεκάθαρα δεν αντικατασταθεί από τον αντίστοιχο παίκτη.

Δείτε την παράγραφο 4 σχετικά με το πότε αρχίζουν να μετρώνε τα 8 δευτερόλεπτα για το σερβίς.

7. Οι διαιτητές πρέπει σε όλες τις περιπτώσεις να εφαρμόζουν με διακριτικότητα τον κανόνα των 15 δευτερολέπτων – και, αν βλέπουν τον παίκτη στην ενέργεια του σερβίς, όταν το χρονόμετρο μηδενίζεται, πρέπει να επιτρέψουν το σερβίς και να μην τον τιμωρήσουν «τεχνητά». Το ίδιο ισχύει και για τον χειριστή του χρονομέτρου, ο οποίος πρέπει να σταματήσει το χρονόμετρο, όταν ο παίκτης αρχίζει την κίνησή του για την εκτέλεση του σερβίς. **Η κοινή λογική είναι πολύ σημαντική στην εφαρμογή αυτού του κανόνα**, ο σκοπός του δεν είναι να «σκοτώσει» τους παίκτες που σερβίρουν, αλλά να ελαχιστοποιήσει το χάσιμο χρόνου ανάμεσα στις φάσεις.

Κανόνας 13 – Επιθετικό χτύπημα

1. Όταν ελέγχεται το επιθετικό χτύπημα των παικτών της πίσω ζώνης και του Λίμπερο, είναι σημαντικό να γίνει κατανοητό, ότι αυτό το σφάλμα διαπράττεται, μόνο αν το επιθετικό χτύπημα **έχει ολοκληρωθεί** (είτε η μπάλα διασχίσει εξολοκλήρου το κατακόρυφο επίπεδο του φιλέ ή όταν έρθει σε επαφή με έναν αντίπαλο).

Κανόνας 14 – Μπλοκ

1. Ο παίκτης που κάνει μπλοκ, έχει το δικαίωμα να μπλοκάρει οποιαδήποτε μπαλιά μέσα στο αντίπαλο διάστημα, με τα χέρια του πέρα από το φιλέ, εφόσον:
 - Αυτή η μπαλιά, μετά από την πρώτη ή τη δεύτερη επαφή της αντίπαλης ομάδας, κατευθύνεται προς το γήπεδο του μπλοκέρ και
 - Κανένας παίκτης της αντίπαλης ομάδας δεν βρίσκεται αρκετά κοντά στο φιλέ σε αυτό το μέρος του αγωνιστικού διαστήματος, για συνεχίσει την ενέργειά του.

Όμως, αν ένας παίκτης της αντίπαλης ομάδας βρίσκεται κοντά στην μπάλα, η οποία είναι εξολοκλήρου στη δική του πλευρά του φιλέ και είναι έτοιμος να την παίξει, η επαφή του μπλοκ πέρα από το φιλέ συνιστά σφάλμα, αν ο μπλοκέρ ακουμπήσει την μπάλα πριν από την ενέργεια του παίκτη και επομένως με αυτόν τον τρόπο έχει εμποδίσει την ενέργεια των αντιπάλων.

2. Οι πάσες και τα επιτρεπόμενα χτυπήματα (όχι οι επιθέσεις) που δεν διασχίζουν το φιλέ προς το γήπεδο των αντιπάλων, δεν επιτρέπεται να μπλοκαριστούν πέρα από το φιλέ παρά μόνο μετά την τρίτη επαφή.
3. Αν ένας από τους μπλοκέρ τοποθετήσει τα χέρια του πέρα από το φιλέ και χτυπήσει (καρφώσει) τη μπάλα, αντί να κάνει μια ενέργεια μπλοκ, αυτό συνιστά σφάλμα (η έκφραση «πέρα από το φιλέ» σημαίνει ότι τα χέρια του περνάνε στο αντίπαλο γήπεδο πάνω από το φιλέ). Η επιθετική ενέργεια (καρφί) χαρακτηρίζεται από μια ταλάντωση από πίσω προς τα μπροστά, ενώ το μπλοκ όχι.
4. Αφού η μπάλα επιτρέπεται να ακουμπήσει οποιοδήποτε μέρος του σώματος, αν, κατά τη διάρκεια του μπλοκ, η μπάλα ακουμπήσει τα πόδια κατά τη διάρκεια της ίδιας ενέργειας, αυτό δεν είναι σφάλμα και εξακολουθεί να είναι μπλοκ!

Κανόνας 15 – Κανονικές διακοπές αγώνα

Κανονικές διακοπές αγώνα είναι τα Τάιμ άουτ και οι Αλλαγές παικτών. Μπορούν να πραγματοποιηθούν, μόνο όταν η μπάλα βρίσκεται εκτός παιδιάς και πριν το σφύριγμα του 1ου διαιτητή για σερβίς. Δεν επιτρέπεται να ζητηθεί οποιαδήποτε άλλη κανονική διακοπή αγώνα, αν έχει ήδη απορριφθεί μία και τιμωρηθεί με προειδοποίηση καθυστέρησης, πριν από το τέλος της επόμενης ολοκληρωμένης φάσης (Δείτε τις παραγράφους 7 και 8 πιο κάτω και το κείμενο του Κανόνα 15.2):

1. Τάιμ-Άουτ

1.1 Όταν ένας προπονητής ζητήσει ένα Τάιμ-Άουτ, πρέπει **πάντα** να κάνει την επίσημη χειροσήμανση. Αν απλά στέκεται όρθιος, το ζητά προφορικά ή πατάει την κόρνα ή **το ζητά μέσω του τάμπλετ**, ο διαιτητής πρέπει να είναι σίγουρος ότι ο προπονητής θέλει να ζητήσει τάιμ-άουτ και να λειτουργήσει ενεργητικά πριν να δεχθεί/να απορρίψει ο,τιδήποτε. Αν για οποιονδήποτε λόγο το αίτημα για Τάιμ-Άουτ απορριφθεί, ο 1ος διαιτητής θα πρέπει να αποφασίσει αν υπήρχε πρόθεση για καθυστέρηση στον αγώνα και να την τιμωρήσει σύμφωνα με τους κανονισμούς.

1.2 Το λογισμικό του ηλεκτρονικού φύλλου αγώνα και τα τάμπλετ πρέπει αυτόματα να κάνουν την κόρνα να ηχήσει, αν η ομάδα χρησιμοποιεί το Ηλεκτρονικό Τάμπλετ Ομάδας (Electronic Team Tablet-ETT) για να υποβάλλει το αίτημα για τάιμ άουτ (εκτός αν η επιλογή START RALLY έχει σωστά πατηθεί από τον σημειωτή).

1.3 Αν μία (ή και οι δύο) ομάδα(ες) επιθυμούν να ξαναμπούν στον κυρίως αγωνιστικό χώρο πριν το τέλος του επίσημου χρόνου, οι διαιτητές πρέπει να το επιτρέψουν, αλλά ο αγώνας δεν πρέπει να ξεκινήσει πριν από την ολοκλήρωση του επίσημου χρόνου.

2. Αλλαγή παίκτη

2.1 Ο 2ος διαιτητής πρέπει να σταθεί ανάμεσα στον στυλοβάτη και στο τραπέζι του σημειωτή και – εκτός αν ο σημειωτής υποδείξει ότι η αλλαγή είναι αντικανονική – να κάνει μια χειροσήμανση (σταυρώνοντας τους βραχιόνες του) για τους παίκτες, ώστε να αλλάξουν κατά μήκος της πλάγιας γραμμής. Αν ακολουθείται η διαδικασία αλλαγής μέσω τάμπλετ, δεν είναι αναγκαίο να κάνει τη χειροσήμανση του σταυρώματος των χεριών, εκτός αν οι παίκτες αλλάζουν αργά στην πλάγια γραμμή.

Σε περίπτωση πολλαπλών αλλαγών, ο 2ος διαιτητής πρέπει να περιμένει για τη χειροσήμανση του σημειωτή ότι η προηγούμενη αλλαγή καταγράφηκε και στη συνέχεια πρέπει να προχωρήσει στην επόμενη αλλαγή.

Στην περίπτωση που η αλλαγή γίνεται με τη χρήση τάμπλετ, το λογισμικό δεν επιτρέπει να γίνονται αντικανονικές αλλαγές και η καταγραφή τους γίνεται στο φύλλο αγώνα αυτόματα, ώστε ο 2ος διαιτητής να παρεμβαίνει μόνο σε ακραίες περιπτώσεις που προκαλείται καθυστέρηση. Η λειτουργία του σημειωτή, σε αυτή την περίπτωση, αλλάζει από την εισαγωγή δεδομένων στον έλεγχο δεδομένων και στη συνέχεια στην αποδοχή (ή απόρριψη) αυτών των δεδομένων στην ηλεκτρονική συσκευή που χρησιμοποιείται. Επιπλέον, αν ο σημειωτής πρέπει να καταγράψει την αλλαγή χειροκίνητα στον υπολογιστή του ηλεκτρονικού φύλλου αγώνα, ο 2ος διαιτητής πρέπει να αφήσει χρόνο γι' αυτό και, αν είναι αναγκαίο, να παρατείνει τη διαδικασία για λίγο.

Πρέπει να σημειωθεί ότι το αίτημα για αλλαγή γίνεται πάντα τη στιγμή της εισόδου του παίκτη στη ζώνη αλλαγής, ανεξάρτητα από το ποια μέθοδος καταγραφής ακολουθείται.

2.2 Πολλαπλές αλλαγές επιτρέπεται να γίνουν μόνο διαδοχικά: Πρώτα, ένα ζευγάρι παικτών – ένας παίκτης βγαίνει από τον κυρίως αγωνιστικό χώρο και μπαίνει ο αναπληρωματικός, μετά το επόμενο ζευγάρι κ.ο.κ., προκειμένου ο σημειωτής να μπορέσει να τις σημειώσει ακριβώς και να τις ελέγξει μία προς μία. Στην περίπτωση πολλαπλών αλλαγών, οι αναπληρωματικοί παίκτες πρέπει να πλησιάσουν τη ζώνη αλλαγής σαν μονάδα. Αν δεν φτάσουν μαζί, αλλά μεσολαβεί λίγος χρόνος μετά την είσοδο του πρώτου παίκτη στη ζώνη αλλαγής, ωστόσο να φτάσει ο δεύτερος παίκτης, **και είναι φανερό ότι είναι μέρος της αλλαγής**, οι διαιτητές πρέπει να επιτρέψουν την αλλαγή. Η ελάχιστη καθυστέρηση από τον δεύτερο (τρίτο) παίκτη δεν είναι δυνατό να προκαλέσει πραγματική καθυστέρηση στον αγώνα, δηλ. ο επόμενος παίκτης πρέπει να βρίσκεται στη ζώνη αλλαγής, όταν θα έχει ολοκληρωθεί η καταγραφή της προηγούμενης αλλαγής.

Πάλι, με τη χρήση του λογισμικού των τάμπλετ, όπου αυτά χρησιμοποιούνται, είναι δυνατό να επιτραπούν πολλαπλές αλλαγές την ίδια χρονική στιγμή, επιταχύνοντας έτσι τη διαδικασία του παιχνιδιού. Οι 2οι διαιτητές πρέπει επομένως να επιτρέπουν τις αλλαγές ελεύθερα, όταν χρησιμοποιείται αυτή η μέθοδος.

2.3 Είναι πολύ σημαντικό να εξασφαλιστεί ότι οι παίκτες κινούνται γρήγορα και ήσυχα.

Σύμφωνα με την ακολουθούμενη μέθοδο, οι περιπτώσεις επιβολής τιμωριών καθυστέρησης, όταν οι αναπληρωματικοί δεν είναι έτοιμοι να μπουν στον αγώνα, πρέπει να ελαχιστοποιηθούν.

Αν ένας παίκτης εισέλθει στιγμιαία στον χώρο της ζώνης αλλαγής, καθώς ο 1ος διαιτητής σφυρίζει για σερίβις, ο 2ος διαιτητής θα πρέπει απλά να του κάνει νόημα να κινηθεί προς τα πίσω και δεν θα πρέπει να πατηθεί η κόρνα και να διακοπεί η φάση.

3. Σε περίπτωση **σοβαρού** τραυματισμού, οι διαιτητές πρέπει να διακόψουν το παιχνίδι και να επιτρέψουν στο ιατρικό προσωπικό να μπει στον αγωνιστικό χώρο. Όταν ένας παίκτης τραυματιστεί και πρέπει να εγκαταλείψει τον αγωνιστικό χώρο, κατ' αρχήν πρέπει να γίνει μια κανονική αλλαγή. Αν αυτό δεν είναι εφικτό, στη συνέχεια, μπορεί, εξαιτίας του τραυματισμού να γίνει μία κατ' εξαίρεση αλλαγή, ελεύθερα, από την ομάδα, καθ' υπέρβαση των «περιορισμών σχετικά με τις αλλαγές παικτών» από οποιονδήποτε παίκτη δεν βρίσκεται στον κυρίως αγωνιστικό χώρο τη στιγμή του τραυματισμού. **Οι σοβαροί τραυματισμοί** περιλαμβάνουν τραυματισμό στο κεφάλι, τραυματισμό με αιμορραγία ή τραυματισμούς δύο ή και περισσότερων παικτών στο φιλέ. Μικροτραυματισμοί (χτυπήματα που δεν περιλαμβάνουν το κεφάλι ή αιμορραγία) δεν θα πρέπει αναγκαίως να είναι αιτία διακοπής της φάσης και έτσι να αποφεύγονται περιπτώσεις όπου «προσποιήσεις τραυματισμών» χρησιμοποιούνται σαν ένα «κόλπο» να κερδηθεί κάποιο πλεονέκτημα για την ομάδα.
4. Ένα αίτημα για αλλαγή παίκτη, πριν από την έναρξη ενός σετ, επιτρέπεται και πρέπει να καταγραφεί. Ο προπονητής πρέπει να υποβάλει το αίτημα για αλλαγή, σε αυτή την περίπτωση, κάνοντας την επίσημη χειροσήμανση.
5. Οι διαιτητές πρέπει να μελετήσουν προσεκτικά και να κατανοήσουν ακριβώς τον κανόνα που αφορά στο «αντικανονικό αίτημα» (Κανόνας 15.11):
 - τι σημαίνει «αντικανονικό αίτημα»,
 - ποιες είναι οι τυπικές περιπτώσεις,
 - ποια είναι η διαδικασία που ακολουθείται σε αυτές τις περιπτώσεις,
 - τι πρέπει να γίνει, αν μια ομάδα το επαναλάβει στον ίδιο αγώνα

Ο 2^{ος} διαιτητής πρέπει να εξασφαλίσει ότι οποιοδήποτε αντικανονικό αίτημα θα καταγραφεί στον ειδικό χώρο στο φύλλο αγώνα.

6. Ο βοηθός σημειωτής καταγράφει τις αντικαταστάσεις του Λίμπερο – και επίσης τον επαναπροσδιορισμό – σε ένα ειδικό φύλλο προετοιμασμένο γι' αυτόν τον σκοπό (R-6), έτσι, ώστε ο αριθμός του παίκτη που αντικαταστάθηκε από τον Λίμπερο να είναι, σε κάθε στιγμή, γνωστός. (Όπου χρησιμοποιείται το ηλεκτρονικό φύλλο αγώνα, ο σημειωτής και ο βοηθός σημειωτής πρέπει να συνεργάζονται προφορικά για την αναγνώριση και καταγραφή των αντικαταστάσεων του Λίμπερο).
7. Πριν από το τέλος της επόμενης ολοκληρωμένης φάσης δεν επιτρέπεται να ζητηθεί οποιοσδήποτε τύπος επιπλέον κανονικής διακοπής του αγώνα, αφού ένα αίτημα έχει ήδη απορριφθεί και τιμωρηθεί με προειδοποίηση καθυστέρησης μέσα στο ίδιο χρονικό διάστημα ανάμεσα σε μια ολοκληρωμένη φάση και την έναρξη της επόμενης φάσης. Για παράδειγμα, μια ομάδα ζήτησε ένα τάιμ-άουτ μετά το σφύριγμα για σερβίς, αλλά ο αγώνας σταμάτησε και δόθηκε προειδοποίηση καθυστέρησης. Η ομάδα, τώρα, δεν έχει δικαίωμα να ζητήσει ούτε ένα άλλο τάιμ-άουτ ούτε μια κανονική αλλαγή παίκτη (εκτός από κατ' εξαίρεση ή αναγκαστική αλλαγή λόγω τραυματισμού ή μια κατ' εξαίρεση αλλαγή για έναν τιμωρημένο παίκτη) πριν να ξαναρχίσει ο αγώνας και να ολοκληρωθεί αυτή η φάση.
8. Στην περίπτωση μιας φάσης που διεκόπη, είναι αντικανονικό να ζητηθεί οποιαδήποτε κανονική διακοπή αγώνα, εκτός από μια αναγκαστική αλλαγή για έναν τραυματισμένο ή τιμωρημένο παίκτη, πριν από το τέλος της επόμενης ολοκληρωμένης φάσης (Κανόνας 15.2).
9. Τραυματισμένοι, ασθενείς, αποβληθέντες ή αποκλεισμένοι παίκτες πρέπει, κατ' αρχήν, να αντικατασταθούν με κανονική αλλαγή. Αν αυτό δεν είναι δυνατό, η ομάδα έχει το δικαίωμα να κάνει μια ΚΑΤ' ΕΞΑΙΡΕΣΗ αλλαγή, χρησιμοποιώντας οποιοδήποτε παίκτη βρίσκεται στον πάγκο εκτός από το (τα) Λίμπερο και τους παίκτες που έχουν αντικαταστήσει. Ας σημειωθεί ότι ΔΕΝ είναι υποχρέωση της ομάδας να χρησιμοποιήσει αυτή την κατ' εξαίρεση αλλαγή, αλλά έχει το ΔΙΚΑΙΩΜΑ να διαλέξει αν θα το κάνει ή όχι.

Κανόνας 16 – Καθυστερήσεις αγώνα και Αντικανονικά Αιτήματα

1. Ο διαιτητής πρέπει να είναι απόλυτα εξοικειωμένος με τη διαφορά ανάμεσα σε ένα αντικανονικό αίτημα και μια καθυστέρηση.

Μερικά παραδείγματα, μεταξύ άλλων, τα οποία πρέπει να θεωρηθούν ως **αντικανονικό αίτημα** την πρώτη φορά που θα προκύψουν για μια ομάδα σε έναν αγώνα:

- Να ζητηθεί (λεκτικά ή/και με χειροσήμανση) ένα τάιμ άουτ από έναν βοηθό προπονητή
- Να ζητηθεί ένα τάιμ άουτ, αφού ο 1ος διαιτητής έχει ήδη σφυρίξει για το επόμενο σερβίς ή κατά τη διάρκεια της φάσης
- Να ζητηθεί για πρώτη φορά έβδομη αλλαγή παίκτη ή τρίτο τάιμ άουτ
- Να ζητηθεί δεύτερη αλλαγή παίκτη πριν από το τέλος της επόμενης ολοκληρωμένης φάσης (εκτός αν πρόκειται για αναγκαστική αλλαγή για έναν ασθενή/τραυματισμένο/τιμωρημένο παίκτη)

Αν ο αγώνας έχει καθυστερήσει εξαιτίας ενός αντικανονικού αιτήματος, αυτό πρέπει να θεωρηθεί και να καταγραφεί ως καθυστέρηση και η ομάδα εξακολουθεί να έχει το δικαίωμα να υποβάλει ένα αντικανονικό αίτημα.

Μερικά παραδείγματα, μεταξύ άλλων, τα οποία πρέπει να θεωρηθούν ως **καθυστέρηση**:

- Να επαναληφθεί οποιουδήποτε είδους αντικανονικό αίτημα, ανεξάρτητα από το είδος του πρώτου
- Να ζητηθεί μια αντικανονική αλλαγή και αυτό το σφάλμα να γίνει αντιληπτό πριν από το επόμενο σερβίς
- Να καθυστερήσει το παιχνίδι ένας παίκτης με το να ζητήσει την άδεια του διαιτητή για να δέσει τα κορδόνια του, το οποίο να θεωρηθεί από τους διαιτητές ως καθυστέρηση με πρόθεση
- Να επαναληφθεί μια καθυστερημένη (μετά το σφύριγμα για σερβίς, αλλά πριν από το χτύπημα του σερβίς) αντικατάσταση Λίμπερο
- Να υποβληθεί ένα αίτημα για σκούπισμα του δαπέδου στον (στους) διαιτητή(ές), το οποίο να θεωρηθεί από τους διαιτητές ως καθυστέρηση με πρόθεση
- Να μην αντικαταστήσει η ομάδα το Λίμπερο που φτάνει με την περιστροφή στη θέση 4 και οι διαιτητές είναι υποχρεωμένοι να θυμίσουν στην ομάδα αυτή την υποχρέωση, και αυτή η κατάσταση να προκαλέσει καθυστέρηση στον αγώνα.

2. Οι διαιτητές πρέπει να εμποδίζουν να γίνει οποιαδήποτε καθυστέρηση με ή χωρίς πρόθεση από τις ομάδες.

Οι περισσότερες περιπτώσεις «καθυστέρησης» για το σκούπισμα του δαπέδου προκαλούνται από την έλλειψη δραστηριότητας από τα παιδιά για γρήγορο σκούπισμα. Οι διαιτητές πρέπει, επομένως, να προετοιμάζουν καλά τα παιδιά για γρήγορο σκούπισμα πριν τον αγώνα, ώστε αν κάνουν τη δουλειά τους γρήγορα και μπαίνουν στον κυρίως αγωνιστικό χώρο αμέσως μετά το τέλος κάθε φάσης, δεν θα υπάρχει ανάγκη να ζητήσουν οι παίκτες σκούπισμα – και επομένως θα ελαχιστοποιηθούν οι προειδοποιήσεις και οι τιμωρίες καθυστέρησης. Κατά τη διάρκεια του αγώνα, ο 1ος διαιτητής πρέπει να είναι ειδικά προετοιμασμένος να κατευθύνει τη δουλειά των παιδιών για σκούπισμα, χωρίς να δέχεται αιτήματα των παικτών. Επιτρέπεται, πάντως, να εντοπίσουν οι παίκτες στο παιδί για σκούπισμα πού ακριβώς στον αγωνιστικό χώρο υπάρχει ένα υγρό σημείο. Είναι ευθύνη του 1ου διαιτητή να αποφασίζει σχετικά με τα αιτήματα των παικτών για σκούπισμα, αν εμφανώς καθυστερούν τον αγώνα, και, αν είναι αναγκαίο, να δώσει τιμωρίες καθυστέρησης γι' αυτές τις ενέργειες. Προκειμένου να αποφευχθούν μη αναγκαίες καθυστερήσεις στη συνέχιση του αγώνα, όταν επιβάλλει μια τιμωρία καθυστέρησης στην ομάδα, ο 1ος διαιτητής δεν πρέπει να καλεί τον αρχηγό αγώνα στη σκάλα του 1ου διαιτητή για να τον πληροφορήσει.

3. Σκούπισμα του δαπέδου

Ο κύριος σκοπός αυτής της διαδικασίας είναι να διασφαλιστεί η ασφάλεια των και η ομαλή ροή του αγώνα και να αποφευχθεί το να πρέπει οι ίδιοι οι παίκτες να πρέπει να σκουπίσουν το δάπεδο. Μόνο τα παιδιά για γρήγορο σκούπισμα είναι υπεύθυνα να κρατάνε τον αγωνιστικό χώρο καθαρό και να σκουπίζουν τα σημεία στα οποία υπάρχουν υγρά.

- 3.1 Παιδιά για γρήγορο σκούπισμα και εξοπλισμός τους

- 3.1.1 Παιδιά για γρήγορο σκούπισμα

Δύο παιδιά για γρήγορο σκούπισμα σε κάθε πλευρά του αγωνιστικού χώρου, 4 συνολικά.

- 3.1.2 Εξοπλισμός παιδιών για γρήγορο σκούπισμα

Οχτώ απορροφητικές πετσέτες (ελάχιστο μέγεθος 40 x 40 εκ., μέγιστο μέγεθος 40 x 80 εκ.)

3.1.3. Θέση των παιδιών για γρήγορο σκούπισμα

3.1.3.1 Δύο παιδιά για γρήγορο σκούπισμα, σε κάθε πλευρά του αγωνιστικού χώρου (4 συνολικά). Δύο κάθονται σε καρεκλάκια σε κάθε πλευρά του τραπεζιού του σημειωτή και τα άλλα δύο κάθονται σε καρεκλάκια πίσω από την τελική γραμμή στην πλευρά των πάγκων (ή σε θέση που ορίζεται από το σχεδιάγραμμα του αγωνιστικού χώρου) .

3.2 Πώς να σκουπίζεται ο αγωνιστικός χώρος

Για να διασφαλιστεί η συνέχιση του αγώνα και να σταματήσουν οι τακτικές καθυστερήσεις, η FIVB έλαβε τις ακόλουθες αποφάσεις:

3.2.1 Όταν «η μπάλα βρίσκεται εκτός παιδιάς» (ανάμεσα στις φάσεις) κατά τη διάρκεια του αγώνα, αν είναι αναγκαίο:

3.2.1.1 Όταν ένα παιδί για γρήγορο σκούπισμα αντιληφθεί ένα υγρό σημείο στο δάπεδο, πρέπει να περιμένει μέχρι το τέλος της φάσης. Αμέσως μετά το σφύριγμα του διαιτητή πρέπει να τρέξει γρήγορα και να καθαρίσει το υγρό σημείο.

Αν υπάρχουν περισσότερα από ένα υγρά σημεία για κάθε παιδί για γρήγορο σκούπισμα, ύψιστη προτεραιότητα δίνεται στα υγρά σημεία στην μπροστινή ζώνη. Τα υγρά σημεία στην πίσω ζώνη ή στην ελεύθερη ζώνη έπονται σε προτεραιότητα.

3.2.1.2 Αμέσως μετά το γρήγορο σκούπισμα, τα παιδιά πρέπει να επιστρέψουν στις αντίστοιχες θέσεις τους.

3.2.1.3 Ο χρόνος για το σκούπισμα ενός υγρού σημείου δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 7 δευτερόλεπτα ανάμεσα στο χρονικό σημείο που τελειώνει η φάση με το σφύριγμα του διαιτητή και το σφύριγμα του 1ου διαιτητή για το επόμενο σερβίς. Δεν πρέπει να προκαλείται καθυστέρηση στον αγώνα εξαιτίας της «αργής δουλειάς» των παιδιών που σκουπίζουν.

3.2.1.4 Οι διαιτητές δεν αναμιγνύονται στα καθήκοντα των παιδιών για σκούπισμα. Όμως, ο 1ος διαιτητής έχει τη δικαιοδοσία να ρυθμίζει τη δουλειά των παιδιών που σκουπίζουν, μόνο σε περίπτωση που δημιουργείται ενόχληση στο ρυθμό του αγώνα, ή αν τα παιδιά δεν κάνουν σωστά τη δουλειά τους.

3.2.1.5 Στην περίπτωση που υπάρχει ένα επικίνδυνο υγρό σημείο στο δάπεδο, οι παίκτες και οι προπονητές έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν από τα παιδιά να το σκουπίσουν. Όμως, το να καλέσουν τα παιδιά για σκούπισμα στον κυρίως αγωνιστικό χώρο ή στην ελεύθερη ζώνη χωρίς λόγο, πρέπει να θεωρηθεί ως καθυστέρηση με πρόθεση και να τιμωρηθεί.

Αν μια ομάδα εμποδίσει την επανέναρξη του αγώνα μετά από ένα τάιμ-άουτ με το πρόσχημα ότι το δάπεδο είναι υπερβολικά υγρό μπροστά από τον πάγκο της, τότε ο 1ος διαιτητής πρέπει να δώσει τιμωρία καθυστέρησης.

Οι πετσέτες των παιδιών για γρήγορο σκούπισμα δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται για να απομακρύνονται τέτοιου είδους υγρές κηλίδες, γιατί το υγρό είναι πιθανό να περιέχει ισοτονικά άλατα ή

σάκχαρα, τα οποία μετά θα μεταφερθούν στην επιφάνεια του δαπέδου του αγωνιστικού χώρου.

Σε μερικές διεθνείς διοργανώσεις είναι πιθανό να ακολουθηθεί διαφορετικό σύστημα για σκούπισμα στο γήπεδο. Δείτε στο Εγχειρίδιο αγώνων για κάθε διοργάνωση σχετικά με το ποιο σύστημα θα ακολουθηθεί.

3.3 Ευθύνες των παικτών

Αν οι παίκτες, με δική τους ευθύνη, σκουπίσουν το δάπεδο με τη δική τους μικρή πετσέτα, ο 1ος διαιτητής δεν χρειάζεται να περιμένει, μέχρι να τελειώσουν το σκούπισμα και οι παίκτες να βρεθούν στις θέσεις τους για το παιχνίδι. Αν δεν βρίσκονται στη σωστή τους θέση τη στιγμή του χτυπήματος για σερβίς, ο αντίστοιχος διαιτητής πρέπει να σφυρίξει σφάλμα θέσεων.

Κανόνας 18 – Διαλείμματα και αλλαγή γηπέδων

1. Κατά τη διάρκεια των διαλειμμάτων, οι παίκτες πρέπει να χρησιμοποιούν διαφορετικές μπάλες από αυτές του αγώνα για προθέρμανση στην ελεύθερη ζώνη.
2. Κατά τη διάρκεια των διαλειμμάτων όλες οι μπάλες του αγώνα παραμένουν στα καρτσάκια για τις μπάλες πίσω από κάθε πλευρά του αγωνιστικού χώρου.. Αυτές οι μπάλες δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται από τους παίκτες για την προθέρμανση. Πριν από το αποφασιστικό σετ, ο 2ος διαιτητής δίνει την μπάλα στον παίκτη που κάνει το πρώτο σερβίς στο σετ. Κατά τη διάρκεια των τάιμ-άουτ και των αλλαγών και κατά τη διάρκεια της αλλαγής γηπέδων στο αποφασιστικό σετ στον 8^ο πόντο, ο 2ος διαιτητής δεν παίρνει την μπάλα. Αυτή μένει στους επαναφορείς της μπάλας.
3. Στο τέλος κάθε σετ οι ομάδες πρέπει να αλλάξουν πλευρά του αγωνιστικού χώρου ενιαία, σαν μία μονάδα, ακολουθώντας το σφύριγμα και τη χειροσήμανση του 1ου διαιτητή. (Μετά το τέλος κάθε σετ, ο 1ος διαιτητής δεν πρέπει να κατευθύνει τους παίκτες να παραταχθούν στην τελική γραμμή πριν την αλλαγή πλευράς στον αγωνιστικό χώρο. Για να αποφευχθούν τεχνητές καθυστερήσεις και να διασφαλιστεί η ομαλή ροή στη συνέχιση του αγώνα, ο 1^{ος} διαιτητής πρέπει να κάνει την επίσημη χειροσήμανση για την αλλαγή πλευράς στον αγωνιστικό χώρο αμέσως μετά την επίσημη χειροσήμανση για το τέλος του σετ).
4. Σε μερικές διοργανώσεις, οι ομάδες δεν θα χρειάζεται να αλλάξουν πλευρά του γηπέδου, προκειμένου να ελαχιστοποιηθούν οι πιθανές μολύνσεις εξαιτίας της COVID-19.

Κανόνας 19 – Ο παίκτης Λίμπερο

1. Στην περίπτωση που μια ομάδα έχει δύο Λίμπερο, ο ενεργός Λίμπερο πρέπει να καταγράφεται στην πρώτη από τις δύο ειδικές γραμμές που διατίθενται για τους Λίμπερο στο φύλλο αγώνα, πριν ο προπονητής/αρχηγός υπογράψει το φύλλο αγώνα.
2. Οι δύο Λίμπερο επιτρέπεται να φορούν στολή διαφορετικού χρώματος και σχεδίου μεταξύ τους και από την υπόλοιπη ομάδα (Κανόνας 19.2)

3. Ο Λίμπερο επιτρέπεται να ενεργεί ως αρχηγός της ομάδας ή του αγώνα (Κανόνας 19.4.2.5)
4. Οι συνέπειες μιας αντικανονικής αντικατάστασης Λίμπερο πρέπει να είναι οι ίδιες με αυτές μιας αντικανονικής αλλαγής.
5. Δώστε ιδιαίτερη προσοχή στη διαφορά ανάμεσα στην κατ' εξαίρεση αλλαγή ενός τραυματισμένου παίκτη και τον επαναπροσδιορισμό ενός τραυματισμένου Λίμπερο.

Όταν ένας κανονικός παίκτης τραυματιστεί και δεν υπάρχει δυνατότητα για κανονική αλλαγή, οποιοσδήποτε παίκτης που δεν βρίσκεται στον κυρίως αγωνιστικό χώρο **τη στιγμή του τραυματισμού** (εκτός από τον Λίμπερο και τον παίκτη που έχει αντικαταστήσει) *επιτρέπεται να αλλάξει τον τραυματισμένο παίκτη.*

Συγκρίνετε την περίπτωση που μόλις αναφέρθηκε, με τον επαναπροσδιορισμό ενός νέου Λίμπερο, όπου οποιοσδήποτε παίκτης που δεν βρίσκεται στον κυρίως αγωνιστικό χώρο **τη στιγμή του επαναπροσδιορισμού** (εκτός από τον παίκτη που έχει αντικαταστήσει ο ενεργός Λίμπερο ή έναν αρχικά ενεργό Λίμπερο που έχει νωρίτερα δηλωθεί ανίκανος να αγωνιστεί) *επιτρέπεται να γίνει νέος Λίμπερο!* Να θυμάστε ότι ο επαναπροσδιορισμός ενός νέου Λίμπερο είναι μια επιλογή, την οποία ο προπονητής μπορεί να επιλέξει να τη χρησιμοποιήσει ή όχι.

6. Οι διαιτητές πρέπει να προσέχουν τη διαφορά ανάμεσα στη διατύπωση του Κανόνα 25.2.2.2 που αναφέρει ότι ο σημειωτής πρέπει να επισημάνει οποιοδήποτε λάθος στη σειρά του σερβίς αμέσως **μετά το χτύπημα του σερβίς** και τον Κανόνα 26.2.2.2, όπου αναφέρεται ότι ο βοηθός σημειωτής πρέπει να επισημάνει στους διαιτητές οποιοδήποτε λάθος στην αντικατάσταση του Λίμπερο, χωρίς να αναφέρεται *«μετά από το χτύπημα για σερβίς»*. Αυτό σημαίνει ότι ο βοηθός σημειωτής πρέπει να ενημερώσει τους διαιτητές για μια λανθασμένη αντικατάσταση Λίμπερο **αμέσως τη στιγμή που συμβαίνει** και ο Κανόνας 7.7.2 πρέπει να εφαρμοστεί μόνο στην περίπτωση που ο βοηθός σημειωτής δεν έχει ειδοποιήσει τους διαιτητές έγκαιρα και παίχτηκε μία ή περισσότερες φάσεις.
7. Οι διαιτητές πρέπει να έχουν την ικανότητα να διακρίνουν τη διαφορά ανάμεσα στο αν μια ομάδα έχει μόνο έναν διαθέσιμο Λίμπερο και αυτός **καθίσταται** ανίκανος να αγωνιστεί (λόγω τραυματισμού, ασθένειας, αποβολής ή αποκλεισμού) και στο αν **δηλώνεται** ανίκανος να αγωνιστεί. Στην πρώτη περίπτωση είναι ανεξάρτητο από την ομάδα το γεγονός ότι ο Λίμπερο δεν μπορεί να συνεχίσει στον αγώνα, ενώ στη δεύτερη περίπτωση είναι απόφαση του προπονητή της ομάδας ότι ο Λίμπερο δεν θα συνεχίσει στον αγώνα. Αν ο Λίμπερο **καταστεί** ανίκανος να αγωνιστεί και στη διακοπή του αγώνα ένας νέος Λίμπερο επαναπροσδιοριστεί χωρίς καμιά καθυστέρηση, αυτός επιτρέπεται να αντικαταστήσει τον αρχικό Λίμπερο αμέσως και κατευθείαν στον κυρίως αγωνιστικό χώρο. Όμως, αν ο Λίμπερο στον κυρίως αγωνιστικό χώρο δηλωθεί ανίκανος να αγωνιστεί, πρώτα πρέπει να ξαναμπει στον κυρίως αγωνιστικό χώρο ο παίκτης που αντικαταστάθηκε από τον Λίμπερο και μετά από 1 ολοκληρωμένη φάση, ο νέος επαναπροσδιορισμένος Λίμπερο έχει το δικαίωμα να αντικαταστήσει οποιονδήποτε παίκτη της πίσω ζώνης.

Κανόνας 20 – Απαιτήσεις συμπεριφοράς

Κανόνας 21 – Η κακή συμπεριφορά και οι τιμωρίες της

1. Είναι σημαντικό να θυμάστε ότι, σύμφωνα με τον κανόνα 21.2.1, η συμπεριφορά των συμμετεχόντων πρέπει να διέπεται από σεβασμό και ευγένεια προς τον Τεχνικό Υπεύθυνο και τους άλλους επισήμους της FIVB, τους συμπαίκτες και τους θεατές. Αν η συμπεριφορά του προπονητή (ή οποιουδήποτε άλλου επισήμου της ομάδας) υπερβαίνει τους πειθαρχικούς περιορισμούς που αναφέρονται στον Κανόνα 21, ο 1ος διαιτητής πρέπει να επιβάλλει τις αντίστοιχες τιμωρίες χωρίς κανέναν δισταγμό. Ένας αγώνας βόλει είναι ένα αθλητικό θέαμα των παικτών και όχι των άλλων μελών των ομάδων. Οι διαιτητές δεν πρέπει να παραγνωρίζουν αυτή τη διάκριση.

Υπάρχει πολύ ισχυρή οδηγία της Επιτροπής Κανονισμών του Αθλήματος και Διαιτησίας της FIVB όποτε ο προπονητής επιδίδεται σε υπερβολικές ενέργειες ή όποτε ο προπονητής (ή οποιοδήποτε άλλο μέλος της ομάδας) απευθύνεται στον Τεχνικό Υπεύθυνο της FIVB (FIVB Technical Delegate) ή σε άλλον επίσημο της FIVB σε οποιαδήποτε περίπτωση δυνατά ή με επιθετικό ή υποτιμητικό ή προσβλητικό τρόπο, τότε ο 1ος διαιτητής πρέπει να κάνει αυστηρή εφαρμογή της κλίμακας των τιμωριών. **Το θέαμα πρέπει να αφορά στο παιχνίδι στον αγωνιστικό χώρο και όχι σε περιφερειακά ζητήματα που αναιρούν τον κύριο σκοπό, να ψυχαγωγηθούν οι θεατές με θεαματικό παιχνίδι. Οι προπονητές δεν είναι το θέαμα!**

2. Ο Κανόνας 21.1 ασχολείται με τις «ελάχιστου επιπέδου κακές συμπεριφορές», οι οποίες δεν υπόκεινται σε τιμωρίες. Είναι καθήκον του 1ου διαιτητή να αποτρέψει τις ομάδες να φτάσουν στο επίπεδο των τιμωριών. Είναι σημαντικό οι διαιτητές να ελέγχουν με την προσωπικότητά τους τις «ελάχιστου επιπέδου κακές συμπεριφορές», προκειμένου να αποφύγουν τιμωρίες αργότερα στη διάρκεια του αγώνα.
3. Πρακτική εφαρμογή στα μέλη της ομάδας για κακή συμπεριφορά που οδηγεί σε τιμωρίες, σύμφωνα με απόφαση του 1ου διαιτητή:

3.1 Μέλος της ομάδας που βρίσκεται στον κυρίως αγωνιστικό χώρο:

Ο 1ος διαιτητής πρέπει να σφυρίξει (κατά κανόνα, όταν η μπάλα είναι εκτός παιδιάς, αλλά το συντομότερο δυνατό, όταν η κακή συμπεριφορά είναι σοβαρή). Στη συνέχεια ο 1ος διαιτητής καλεί τον παίκτη που θα τιμωρηθεί να πλησιάσει τη σκάλα του διαιτητή. Όταν ο παίκτης πλησιάσει τη σκάλα, ο 1ος διαιτητής δείχνει την (τις) αντίστοιχη (-ες) κάρτα (-ες) λέγοντας στα Αγγλικά: «Σου δίνω ποινή, γιατί...» ή «Σε αποβάλλω/σε αποκλείω, γιατί...» («I give you a penalty because...» or «I expel/disqualify you because...»...)

Ο 2ος διαιτητής αναγνωρίζει αυτή την ενέργεια και αμέσως καθοδηγεί τον σημειωτή να καταγράψει την αντίστοιχη τιμωρία στο φύλλο αγώνα.

Αν ο σημειωτής, με βάση την πληροφόρηση που έχει από όσα αναγράφονται στο φύλλο αγώνα, διαπιστώσει ότι η απόφαση του 1ου διαιτητή είναι αντίθετη με την κλίμακα των τιμωριών, πρέπει αμέσως να ενημερώσει τον 2ο διαιτητή για το γεγονός αυτό. Ο 2ος διαιτητής, με τη σειρά του, αφού πρώτα επαληθεύσει την παρατήρηση του σημειωτή, πληροφορεί τον 1ο διαιτητή σχετικά με αυτό. Ο 1ος διαιτητής πρέπει στη συνέχεια να διορθώσει την προηγούμενη απόφασή του.

- 3.2 Μέλος της ομάδας που βρίσκεται έξω από τον κυρίως αγωνιστικό χώρο:
Ο 1ος διαιτητής πρέπει να σφυρίζει, να καλέσει τον αρχηγό αγώνα να πλησιάσει τη σκάλα και να πει στα Αγγλικά: «Δίνω στον παίκτη με αριθμό... (ή στον προπονητή κλπ.) ποινή, ή (Αποβάλλω/ αποκλείω τον παίκτη με αριθμό... (ή τον προπονητή κλπ.) –(«I give player number ... (or the coach, etc.) a penalty (or I expel/disqualify player number ... (or the coach, etc.)»). Ο αρχηγός της ομάδας πρέπει να ενημερώσει το συγκεκριμένο μέλος της ομάδας, το οποίο πρέπει να αναγνωρίσει την τιμωρία που επιβάλλεται. Είναι ευθύνη του 1ου διαιτητή να δείξει την (τις) αντίστοιχη (-ες) κάρτα (-ες), ώστε να καταστεί σαφές ποιο είναι το μέλος της ομάδας που τιμωρήθηκε.
- 3.3 Σε μια τέτοια περίπτωση οι διαιτητές και ο σημειωτής πρέπει να συνεργαστούν αποτελεσματικά, προκειμένου να καταγραφούν τα σωστά δεδομένα μέλος της ομάδας και επίπεδο τιμωρίας) στο φύλλο αγώνα.
- 3.4 Εφαρμογή των τιμωριών ανάμεσα στα σετ:
- Σε περίπτωση ποινής, ο 1ος διαιτητής πρέπει να δείξει την κόκκινη κάρτα στην αρχή του επόμενου σετ.
- Σε περίπτωση αποβολής ή αποκλεισμού, ο 1ος διαιτητής πρέπει να καλέσει τον αρχηγό αγώνα αμέσως, προκειμένου να ενημερώσει τον προπονητή σχετικά με το είδος της τιμωρίας (ώστε να αποφευχθεί η διπλή τιμωρία της ομάδας) και στη συνέχεια πρέπει να δείξει επίσημα τις κάρτες (κόκκινη και κίτρινη μαζί για την αποβολή και χωριστά για τον αποκλεισμό) στην αρχή του επόμενου σετ.
- 3.5 Εφαρμογή τιμωριών σε 2 αντιπάλους ταυτόχρονα
Αν οι ποινές χρειάζεται να εφαρμοστούν και στις δύο ομάδες ταυτόχρονα, τα μέλη και των δύο ομάδων πρέπει να κληθούν στην καρέκλα του 1ου διαιτητή και πρέπει να ακολουθηθεί η εξής διαδικασία:
Σε περίπτωση που και οι δύο τιμωρίες είναι του ίδιου επιπέδου, ο 1ος διαιτητής πρέπει πρώτα να δείξει την (τις) απαιτούμενη(ες) κάρτα(ες) στο μέλος της ομάδας που σερβίρει. Αφού καταγραφεί η πρώτη τιμωρία, το ίδιο επίπεδο τιμωρίας πρέπει να εφαρμοστεί και στο μέλος της ομάδας που έχει υποδοχή. Σε κάθε περίπτωση, αυτή η διπλή τιμωρία ίδιου επιπέδου για δύο αντιπάλους στον ίδιο χρόνο θεωρείται ότι επιφέρει **ταυτόχρονες τιμωρίες!** Επομένως, μια διπλή ποινή (μία κόκκινη κάρτα σε κάθε ομάδα) στο σκορ 24-25 δεν θα οδηγήσει στο να τελειώσει το σετ με 24-26, αλλά το σκορ θα διαμορφωθεί σε 25-26. Επομένως, το σκορ θα μετρηθεί, μόνο αφού και οι δύο ομάδες έχουν λάβει την ποινή (κόκκινη κάρτα).
Στην περίπτωση που ένας από τους αντιπάλους πρέπει να τιμωρηθεί με βαρύτερη τιμωρία, η βαρύτερη τιμωρία πρέπει να επιβληθεί πρώτη με το να δείξει ο 1ος διαιτητής την (τις) απαιτούμενη (ες) κάρτα(ες) στο αντίστοιχο μέλος της ομάδας. Αφού αυτή η πρώτη τιμωρία, που είναι η πιο σοβαρή, καταγραφεί, θα ακολουθήσει και θα καταγραφεί και η εφαρμογή της τιμωρίας στο μέλος της αντίπαλης ομάδας.
- 3.6 Παίκτες που τιμωρήθηκαν με αποβολή ή αποκλεισμό πρέπει αμέσως να εγκαταλείψουν τον αγωνιστικό χώρο και να πάνε στα αποδυτήρια της ομάδας τους για όλη τη διάρκεια της τιμωρίας.

4. Κατά τη διάρκεια του αγώνα, οι διαιτητές πρέπει να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στο θέμα της πειθαρχίας, ενεργώντας με σταθερότητα, όταν εφαρμόζουν τις τιμωρίες για κακή συμπεριφορά από τους παίκτες ή από άλλα μέλη της ομάδας. Οι διαιτητές πρέπει να έχουν στο μυαλό τους ότι η λειτουργία τους συνίσταται στην αξιολόγηση των ενεργειών στον αγώνα και όχι στο να κυνηγούν ασήμαντα ατομικά σφάλματα.

Κανόνας 23 – 1ος διαιτητής

1. Ο 1ος διαιτητής πρέπει πάντοτε να συνεργάζεται με τους συναδέλφους του (2ος διαιτητής, διαιτητής επανελέγχου (challenge) σημειωτής, επόπτες γραμμών). Πρέπει να τους επιτρέπει να εργάζονται μέσα στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων και της δικαιοδοσίας τους.

Για παράδειγμα: Αφού σφυρίζει το τέλος μιας φάσης, ο 1ος διαιτητής πρέπει αμέσως να κοιτάζει τα άλλα μέλη της ομάδας των διαιτητών (και μόνο τότε να εκφράσει την τελική του απόφαση με την επίσημη χειροσήμανση):

- Όταν αποφασίζει αν μια μπάλα ήταν μέσα ή έξω, ο 1ος διαιτητής πρέπει πάντα να κοιτάζει τον επόπτη γραμμών, στη δικαιοδοσία του οποίου ανήκει η γραμμή, κοντά στην οποία ακούμπησε το έδαφος η μπάλα (ο 1ος διαιτητής έχει φυσικά το δικαίωμα να αλλάζει τις αποφάσεις των συναδέλφων του).
- Κατά τη διάρκεια του αγώνα, ο 1ος διαιτητής πρέπει να κοιτάζει συχνά τον 2ο διαιτητή, ο οποίος στέκεται απέναντί του (αν είναι δυνατόν μετά από κάθε φάση και επίσης, πριν από κάθε σφύριγμα για εκτέλεση του σερβίς), για να ελέγξει αν ο 2ος διαιτητής υποδεικνύει ή όχι ένα σφάλμα ή να αντιληφθεί οποιοδήποτε αίτημα της τελευταίας στιγμής για κανονική διακοπή αγώνα.

2. Το ερώτημα αν μια μπάλα που πήγε «άουτ» βρήκε προηγουμένως σε κάποιον μπλοκέρ ή σε οποιονδήποτε άλλον παίκτη εντός αγωνιστικού χώρου, απαντάται από τον 1ο διαιτητή και τους επόπτες γραμμών. Σε κάθε περίπτωση, ο 1ος διαιτητής είναι αυτός που παίρνει την τελική απόφαση με τη χειροσήμανσή του, αφού δει τα σήματα των εποπτών γραμμών και του 2ου διαιτητή (σε περίπτωση ελαφριάς επαφής με το μπλοκ κοντά στον 2ο διαιτητή).
3. Ο 1ος διαιτητής πρέπει πάντα να εξασφαλίζει ότι ο 2ος διαιτητής και ο σημειωτής διαθέτουν επαρκή χρόνο για να ολοκληρώσουν τη διαχειριστική εργασία τους και την καταγραφή. Αν ο 1ος διαιτητής δεν καταφέρει να εξασφαλίσει επαρκή χρόνο για τον έλεγχο και τη διαχείριση των γεγονότων, ο 2ος διαιτητής πρέπει να διακόψει τη συνέχιση του αγώνα σφυρίζοντας.
4. Ο 1ος διαιτητής έχει το δικαίωμα να αλλάξει οποιαδήποτε απόφαση των συναδέλφων του ή δική του. Αν έχει λάβει μια απόφαση (σφυρίζει) και ύστερα δει ότι οι συνάδελφοί του (2ος διαιτητής, επόπτες γραμμών ή σημειωτής) έχουν, για παράδειγμα, λάβει διαφορετική απόφαση, ο 1ος διαιτητής:
 - αν είναι σίγουρος ότι έχει δίκιο, πρέπει να διατηρήσει την απόφασή του,
 - αν αντιληφθεί ότι έχει λάθος, πρέπει να αλλάξει την απόφασή του,
 - αν διαπιστώσει ότι τα σφάλματα διαπράχθηκαν ταυτόχρονα και από τις δύο ομάδες (παίκτες), θα πρέπει να δώσει επανάληψη της φάσης,
 - αν θεωρήσει ότι η απόφαση του 2ου διαιτητή (για παράδειγμα σφάλμα θέσεων, επαφή με το φιλέ κλπ.) ήταν λανθασμένη, μπορεί να την ανακαλέσει.

5. Αν ο 1ος διαιτητής αντιληφθεί ότι ένα από τα άλλα μέλη της ομάδας των διαιτητών δεν γνωρίζει τα καθήκοντά του ή δεν ενεργεί με αντικειμενικότητα, πρέπει να αντικαταστήσει αυτό το μέλος.
6. Μόνο ο 1ος διαιτητής έχει το δικαίωμα να δώσει τιμωρίες για κακή συμπεριφορά και για «καθυστέρηση» - ο 2ος διαιτητής, ο σημειωτής και οι επόπτες γραμμών δεν έχουν αυτό το δικαίωμα. Αν κάποιο μέλος της ομάδας των διαιτητών, άλλο από τον 1ο διαιτητή, παρατηρήσει κάποια αντικανονικότητα, πρέπει να κάνει σήμα και να πάει (ή να το αναφέρει μέσω της ασύρματης ενδοεπικοινωνίας) στον 1ο διαιτητή για να τον πληροφορήσει για το τι συνέβη. Ο 1ος διαιτητής και μόνο αυτός έχει το δικαίωμα να επιβάλλει τιμωρίες.

Κανόνας 24 – 2ος διαιτητής

1. Ο 2ος διαιτητής πρέπει να διαθέτει το ίδιο επίπεδο ικανοτήτων με τον 1ο διαιτητή. Θα τον αντικαταστήσει σε περίπτωση που απουσιάσει ή σε περίπτωση που ο 1ος διαιτητής δεν είναι σε θέση να συνεχίσει να ασκεί τα καθήκοντά του.
2. Κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού ενώ η μπάλα παίζεται κοντά στο φιλέ, ο 2ος διαιτητής πρέπει να συγκεντρώνεται στο να ελέγχει την αντικανονική επαφή σε όλο το φιλέ με το να στέκεται από την πλευρά των μπλοκέρ, όλες τις αντικανονικές διεισδύσεις πέρα από την κεντρική γραμμή και τις αντικανονικές ενέργειες παιχνιδιού στην αντένα της πλευράς του. Ο 2ος διαιτητής πρέπει επίσης να ελέγχει τις ολοκληρωμένες εσφαλμένες επιθέσεις και μπλοκ των παικτών της πίσω ζώνης και επιπλέον την προσπάθεια για μπλοκ των Λίμπερο (για το σφύριγμα αυτών των σφαλμάτων δεν έχει προτεραιότητα ούτε ο 1ος ούτε ο 2ος διαιτητής, και οι δύο διαιτητές μπορούν να αποφασίσουν ο καθένας μόνος του και ταυτόχρονα. Επίσης, σε μια περίπτωση παρόμοια με όταν ο 2ος Διαιτητής χρειάζεται να υποστηρίξει τον 1ο διαιτητή σφυρίζοντας μια επαφή της μπάλας με το δάπεδο που δεν είδε ο 1ος διαιτητής, ο 2ος διαιτητής επιτρέπεται να σφυρίξει και ένα ολοκληρωμένο επιθετικό χτύπημα που γίνεται μετά από μια πάσα με δάχτυλα του Λίμπερο που βρίσκεται στην μπροστινή ζώνη, όμως μόνο όταν συμβαίνει ένα ξεκάθαρο σφάλμα και ο 1ος διαιτητής ξεκάθαρα δεν είναι σε θέση να αναγνωρίσει το σφάλμα.
3. Ο 2ος διαιτητής πρέπει επίσης να ελέγχει προσεκτικά, πριν και κατά τη διάρκεια του αγώνα, αν οι παίκτες είναι σε σωστές θέσεις με βάση το «φύλλο αρχικής παράταξης» κάθε ομάδας, όπως το βλέπει στο τάμπλετ στον στυλοβάτη. Σε αυτό το έργο (αν δεν χρησιμοποιείται τάμπλετ στον στυλοβάτη) ο 2ος διαιτητής έχει τη βοήθεια του σημειωτή, ο οποίος μπορεί να του πει ποιος παίκτης πρέπει να είναι στη θέση 1 (ποιος σερβίρει). Με βάση αυτή την πληροφορία, εφαρμόζοντας την περιστροφή στο φύλλο αρχικής παράταξης κατά τη φορά των δεικτών του ρολογιού, ο 2ος διαιτητής μπορεί με ακρίβεια να δηλώσει την ακριβή σειρά περιστροφής (θέσεις) κάθε ομάδας.

Δεν πρέπει, ούτε προφορικά ούτε με κινήσεις, να κατευθύνει τους παίκτες στη σωστή θέση τους. Αν υπάρχει κάποια διαφορά ανάμεσα στη θέση των παικτών και σε αυτή που υποδεικνύεται από το φύλλο αρχικής παράταξης, ο 2ος διαιτητής πρέπει να καλέσει τον αρχηγό αγώνα ή τον προπονητή, προκειμένου να επιβεβαιώσει τη σωστή θέση των παικτών.

4. Ο 2ος διαιτητής πρέπει να δίνει προσοχή στο μην υπάρχει στην ελεύθερη ζώνη κανένα εμπόδιο που να είναι πιθανό να προκαλέσει τραυματισμό σε κάποιο μέλος της ομάδας (π.χ. μπουκάλια, κουτί Α' βοηθειών, πινακίδες αλλαγής κλπ.)

5. Κατά τη διάρκεια των Τάιμ-Αουτ ο 2ος διαιτητής δεν πρέπει να μένει ακίνητος. Ο 2ος διαιτητής μπορεί να προσαρμόσει την κίνησή του, ώστε να γυρίσει:
 - Προς τις ομάδες, για να βεβαιωθεί ότι κινήθηκαν κοντά στους πάγκους.
 - Προς τον σημειωτή, για να ελέγξει τη δουλειά του.
 - Προς τον βοηθό σημειωτή, για να συλλέξει ή να δώσει πληροφορίες για τη θέση των Λίμπερο.
 - Προς τον 1ο διαιτητή, για να πάρει ή/και να δώσει πληροφορίες, αν χρειάζεται.
 - Προς τις ομάδες, και για να διαπιστώσει αν ο Λίμπερο πρόκειται να προσπαθήσει να κάνει μια «κρυφή αντικατάσταση».
 - Για να ελέγξει την παράταξη των ομάδων μετρώντας προσεκτικά τον αριθμό των παικτών, αν οι έξι παίκτες κάθε ομάδας έχουν επιστρέψει στον κυρίως αγωνιστικό χώρο μετά το τάιμ άουτ.

6. Αν κατά τη διάρκεια του αγώνα, ο 2^{ος} διαιτητής παρατηρήσει αντιαθλητικές χειρονομίες ή λέξεις μεταξύ των αντιπάλων, με την πρώτη ευκαιρία, όταν η μπάλα είναι εκτός παιδιάς, μπορεί να παροτρύνει τους παίκτες να αλλάξουν τη συμπεριφορά τους ζητώντας τους να ηρεμήσουν. Αν η κατάσταση παραμείνει η ίδια, πρέπει να ενημερώσει τον 1ο διαιτητή, ο οποίος πρέπει αμέσως να προειδοποιήσει ή να τιμωρήσει τον (τους) παίκτη(ες), ανάλογα με τη βαρύτητα της συμπεριφοράς τους.

Κανόνας 26 - Αναπληρωματικός Διαιτητής

Οι ακόλουθες δραστηριότητες ανήκουν στο πεδίο ευθύνης του Αναπληρωματικού Διαιτητή:

1. Να αντικαταστήσει τον 2ο διαιτητή σε περίπτωση απουσίας του ή σε περίπτωση που αδυνατεί να συνεχίσει το έργο του ή στην περίπτωση που ο 2ος διαιτητής πήρε τη θέση του 1ου διαιτητή.
2. Να ελέγχει τις πινακίδες αλλαγής (αν χρησιμοποιούνται), πριν τον αγώνα και ανάμεσα στα σετ.
3. Να ελέγχει τη σωστή λειτουργία των τάμπλετ των ομάδων, αν χρησιμοποιούνται.
4. Να ελέγχει τη λειτουργία των κόρνων (buzzers) πριν και ανάμεσα στα σετ, αν υπάρχει πρόβλημα.
5. Να βοηθά τον 2ο διαιτητή στο να διατηρεί την ελεύθερη ζώνη ελεύθερη.
6. Να ελέγχει τους αναπληρωματικούς παίκτες στη ζώνη προθέρμανσης και στον πάγκο.
7. Να φέρνει στον 2ο διαιτητή τέσσερις μπάλες για τον αγώνα, αμέσως μετά την παρουσίαση των παικτών που αρχίζουν τον αγώνα.
8. Να δίνει στον 2ο διαιτητή μία μπάλα για τον αγώνα, αφού εκείνος έχει ολοκληρώσει τον έλεγχο των αρχικών θέσεων των παικτών.
9. Να βοηθά τον 2ο διαιτητή στο να καθοδηγεί τα παιδιά που σκουπίζουν και τον σημειωτή.
Στην περίπτωση που ο αγωνιστικός χώρος είναι έτσι διαμορφωμένος, ώστε οι πάγκοι των ομάδων να βρίσκονται πίσω από τον 1ο διαιτητή, οι ειδικές ενδείξεις για το έργο των Αναπληρωματικών Διαιτητών (RR1 και RR2) θα αναφέρονται λεπτομερώς στο Εγχειρίδιο Αγώνων της διοργάνωσης (το οποίο αντικαθιστά τους Ειδικούς Κανονισμούς της Διοργάνωσης ή το Εγχειρίδιο)

Διαιτητής Επανελέγχου (Challenge) και Νέα Τεχνολογία

Οι τεχνολογικές καινοτομίες εφαρμόζονται πολύ γρήγορα σε σχέση με το σύγχρονο άθλημά μας. Στις περισσότερες διοργανώσεις της FIVB πλέον, η χρήση των Τάμπλετ είναι υποχρεωτική, καθώς και του ηλεκτρονικού φύλλου αγώνα και των ακουστικών για ασύρματη επικοινωνία. Οι διαιτητές στο σύγχρονο βόλεϊ πρέπει να είναι εξοικειωμένοι με αυτά. Οι λεπτομέρειες για το πώς θα γίνεται η χρήση αυτών των μέσων, και ειδικά πώς αυτό σχετίζεται με τη διαδικασία Επανελέγχου / διαδικασία αλλαγών παρουσιάζεται στο εγχειρίδιο αγώνων για κάθε διοργάνωση.

Οι ακόλουθες συστάσεις πρέπει να εφαρμόζονται από τον Διαιτητή Επανελέγχου και κατά τη διάρκεια της διαδικασίας Επανελέγχου:

1. Όλοι οι διεθνείς διαιτητές που ορίζονται σε διοργανώσεις της FIVB πρέπει να μελετούν προσεκτικά τους κανονισμούς Επανελέγχου που έχουν εγκριθεί για τη συγκεκριμένη διοργάνωση και να τους ακολουθούν πιστά.
2. Ο διαιτητής Επανελέγχου πρέπει να φορά μια επίσημη στολή Διεθνούς Διαιτητή, όταν ασκεί τα καθήκοντά του.
3. Όταν γίνεται χρήση **ΑΣΥΡΜΑΤΗΣ** επικοινωνίας ανάμεσα στους διαιτητές, είναι υποχρεωτικό να χρησιμοποιούνται προτάσεις με απλή ορολογία του βόλεϊ στα Αγγλικά, για να υποδειχθεί το είδος του αιτούμενου επανελέγχου, π.χ. «μπάλα μέσα ή έξω», «επαφή με το φιλέ», «επαφή με την αντένα», «σφάλμα στο πάτημα στο σερβίς», «σφάλμα στο πάτημα της επιθετικής γραμμής», «επαφή με το μπλοκ», «πέραςμα της κεντρικής γραμμής» κλπ. Η προτεινόμενη σειρά των πληροφοριών που απευθύνονται στον διαιτητή Επανελέγχου για να αρχίσει τη διαδικασία Επανελέγχου είναι: **Ποιος – Τι – Πότε**. Για παράδειγμα: **«Επανελέγχος από την ομάδα της Ιταλίας – επαφή με το φιλέ – στη μέση της φάσης»**.
4. Ο επανέλεγχος για την μπάλα «μέσα» ή «έξω» θα πραγματοποιείται από τον διαιτητή επανελέγχου σε μια οθόνη με αυτοματοποιημένο λογισμικό που παρέχεται από το προσωπικό του συστήματος επανελέγχου μέσω βίντεο (VCS).
5. Αν, με βάση τις διαθέσιμες λήψεις, είναι αδύνατο να ληφθεί οποιαδήποτε από τις προαναφερθείσες αποφάσεις, ο διαιτητής επανελέγχου πρέπει να ενημερώσει τον 1ο διαιτητή σχετικά με την τεχνική αδυναμία να εξαχθεί απόφαση για τον επανέλεγχο και, επομένως, παραμένει σε ισχύ η προηγούμενη απόφαση του 1ου διαιτητή.
6. Αν ένας διαιτητής διέκοψε τη φάση σφυρίζοντας κάποιο σφάλμα (εκτός από «μέσα» ή «έξω»), για το οποίο στη συνέχεια έγινε επανέλεγχος και αποδείχθηκε ότι ήταν λάθος **ΣΦΥΡΙΓΜΑ**, στη συνέχεια πρέπει να δοθεί επανάληψη εξαιτίας αυτού του λάθους του διαιτητή.
7. Ο διαιτητής Επανελέγχου δεν πρέπει βρίσκεται υπό την επιρροή της συμβουλής του χειριστή Επανελέγχου – ο δεύτερος δεν έχει δικαίωμα να δίνει καμία συμβουλή, παρά μόνο σχετικά με τις κάμερες που προσφέρουν τα καλύτερα πλάνα για τη λήψη απόφασης ή σχετικά με τον περιορισμό του χρόνου, ενόσω αξιολογείται ένα πλάνο στην οθόνη. Σε καμία περίπτωση η απόφαση του διαιτητή Επανελέγχου δεν πρέπει να γίνεται στη βάση της «εικασίας» ή της «πρόβλεψης». Μόνο αν ο διαιτητής Επανελέγχου είναι οπτικά απόλυτα σίγουρος για την κατάσταση, μπορεί να

ανακοινώσει την απόφαση. Τυχόν αμφιβολίες θα ληφθούν υπόψη υπέρ της διατήρησης της προηγούμενης απόφασης του διαιτητή.

8. Σύμφωνα με τους κανονισμούς Επανελέγχου που είναι σε ισχύ, είναι δυνατόν να ζητηθεί επανέλεγχος για ενέργειες παιχνιδιού σε οποιαδήποτε στιγμή κατά τη διάρκεια της φάσης, ο διαιτητής Επανελέγχου πρέπει με σαφήνεια να καθοδηγήσει τον χειριστή Επανελέγχου να εντοπίσει τη στιγμή, για την οποία υπεβλήθη το αίτημα. Αν, κατά τη διάρκεια της εξέτασης των λίγων πλάνων που θα μελετηθούν κατά τη διαδικασία επανεξέτασης, εντοπιστεί ένα άλλο σφάλμα (που προηγείται αυτού, για το οποίο υπεβλήθη αίτημα επανελέγχου στην ίδια ακολουθία ενεργειών), τότε αυτό το πρώτο χρονικά σφάλμα πρέπει να ανακοινωθεί από τον διαιτητή επανελέγχου ότι καθορίζει το αποτέλεσμα της φάσης.
9. Ο διαιτητής Επανελέγχου συμβουλεύει τον 1ο διαιτητή σχετικά με το είδος του σφάλματος. Όμως, ο 1ος Διαιτητής πρέπει να λάβει την τελική απόφαση με βάση τα στοιχεία που του παρέχονται. Πάντως, **δεν** συνιστάται ο 1ος διαιτητής να αγνοεί την αξιολόγηση του Διαιτητή Επανελέγχου ειδικά, σε περιπτώσεις σχετικές με τα σφάλματα στο πάτημα στο σερβίς ή το πάτημα παίκτη της πίσω ζώνης σε επιθετικό χτύπημα.

Κανόνας 27 – Σημειωτής

1. Το έργο του σημειωτή είναι πολύ σημαντικό, ειδικά κατά τη διάρκεια των διεθνών αγώνων, όπου τα μέλη της ομάδας των διαιτητών και των ομάδων προέρχονται από διαφορετικές χώρες. Όλοι οι διεθνείς διαιτητές της FIVB και οι επόπτες γραμμών πρέπει να γνωρίζουν πώς συμπληρώνεται το φύλλο αγώνα, και, αν παραστεί ανάγκη, πρέπει να είναι σε θέση να κάνουν τη δουλειά του σημειωτή.
2. Ο σημειωτής:
 - 2.1 Πρέπει να ελέγχει – αφού πάρει τα φύλλα αρχικής παράταξης και πριν από την έναρξη κάθε σετ – ότι οι αριθμοί στα φύλλα αρχικής παράταξης υπάρχουν και στον καταγεγραμμένο στο φύλλο αγώνα κατάλογο των μελών της ομάδας (αν όχι, ο σημειωτής πρέπει να το αναφέρει στον 2ο διαιτητή).
 - 2.2 Αναφέρει στον 2ο διαιτητή το 2ο τάιμ-άουτ και την 5η και 6η αλλαγή κάθε ομάδας (και ο 2ος διαιτητής στη συνέχεια ενημερώνει τον 1ο διαιτητή και τον προπονητή). Αυτό ισχύει, ακόμα και όταν χρησιμοποιούνται τάμπλετ στον πάγκο και τους στυλοβάτες.
 - 2.3 Πρέπει να συνεργάζεται με μεγάλη προσοχή, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας της αλλαγής:

Αν ο σημειωτής δεν επισημάνει ότι η αλλαγή είναι αντικανονική, ο 2ος διαιτητής επιτρέπει την αλλαγή των παικτών κάνοντας τη χειροσήμανση του σταυρώματος των χεριών.

Τη στιγμή που ο 2ος διαιτητής παίρνει τη θέση του μετά την ολοκλήρωση της αλλαγής, ο σημειωτής πρέπει να συγκεντρωθεί να ελέγξει αν ο παίκτης που κάνει το σερβίς ακολουθεί τη σειρά περιστροφής ή όχι. Αν όχι, ο σημειωτής πρέπει να είναι έτοιμος να σταματήσει το παιχνίδι πατώντας την κόρνα, **αμέσως μετά το χτύπημα για την εκτέλεση του σερβίς.**

Ο σημειωτής πρέπει να δει τον αναπληρωματικό παίκτη στη ζώνη αλλαγής και να συγκρίνει τον αριθμό της φανέλας του και τον αριθμό στην πινακίδα που κρατά στο χέρι του με τα δεδομένα στο φύλλο αγώνα σχετικά με την «αρχική εξάδα» και τους «αναπληρωματικούς». Αν ανακαλύψει ότι το αίτημα είναι αντικανονικό, πρέπει αμέσως να πατήσει την κόρνα και να σηκώσει το ένα χέρι κουνώντας το από τη μια πλευρά στην άλλη και να πει: «το αίτημα για αλλαγή είναι αντικανονικό». Σε αυτή την περίπτωση, ο 2ος διαιτητής πρέπει αμέσως να πάει στο τραπέζι του σημειωτή και να ελέγξει, με βάση τα δεδομένα του φύλλου αγώνα, την αντικανονικότητα του αιτήματος. Αν επιβεβαιωθεί ότι είναι αντικανονικό, το αίτημα πρέπει να απορριφθεί από τον 2ο διαιτητή. Ο 1ος διαιτητής πρέπει να τιμωρήσει την ομάδα σφυρίζοντας «καθυστέρηση». Ο σημειωτής πρέπει να καταγράψει στο φύλλο αγώνα, στο πλαίσιο των «τιμωριών», την αντίστοιχη τιμωρία. Ο 2ος Διαιτητής πρέπει να ελέγξει τη δουλειά του σημειωτή που ακολουθεί την τιμωρία.

Στην περίπτωση που μια ομάδα ζητήσει περισσότερες από μία αλλαγές, η διαδικασία των αλλαγών πρέπει να γίνει μία κάθε φορά, έτσι ώστε ο σημειωτής να έχει χρόνο να καταγράψει κάθε μία αλλαγή διαδοχικά.

Ο σημειωτής πρέπει, πάντως, να χρησιμοποιήσει την ίδια διαδικασία για κάθε μία αλλαγή. Ο σημειωτής κοιτάζει τον αριθμό της πινακίδας scorer (αν χρησιμοποιείται) και τον αριθμό της φανέλας του αναπληρωματικού παίκτη. Αν η αλλαγή είναι επιτρεπόμενη, ο σημειωτής προχωρά στην καταγραφή της στο φύλλο αγώνα και στη συνέχεια υποδεικνύει ότι η καταγραφή έχει ολοκληρωθεί σηκώνοντας και τα δυο του χέρια. **Θυμηθείτε, αυτό ισχύει για όλες τις αλλαγές.**

Στην περίπτωση που χρησιμοποιούνται τάμπλετ για τις αλλαγές, μαζί με επιπλέον τεχνολογικό εξοπλισμό, δεν θα χρησιμοποιούνται οι πινακίδες. Σε αυτή την περίπτωση ο σημειωτής πρέπει να παρακολουθεί στην οθόνη του υπολογιστή το φύλλο αγώνα, ώστε να εξασφαλιστεί ότι τα δεδομένα που καταγράφονται είναι όσα πράγματι συμβαίνουν στην πλάγια γραμμή – αυτό σημαίνει ότι όλες οι διαδικασίες για τους διαιτητές είναι οι ίδιες, ανεξάρτητα από την τεχνολογία που χρησιμοποιείται. Στην περίπτωση που υπάρχει διαφορά ανάμεσα στον παίκτη που εισέρχεται στη ζώνη αλλαγής και τον αριθμό που μεταδόθηκε μέσω του τάμπλετ, θα ληφθεί υπόψη ο παίκτης που πραγματικά εισήλθε, και ο σημειωτής πρέπει να διορθώσει και να αποδεχθεί την αλλαγή χειροκίνητα. Καθώς η αλλαγή είναι πιθανό να συμπέσει με αντικατάσταση Λίμπερο, επιπλέον προσοχή χρειάζεται να δοθεί σε αυτή την περίπτωση. Στο τέλος όλων των αλλαγών, είναι απαραίτητο να δοθεί το σήμα OK με τα δύο χέρια, πριν ξαναρχίσει ο αγώνας.

Αν χρησιμοποιείται στον αγώνα ασύρματη επικοινωνία, ο σημειωτής απλά πληροφορεί τους διαιτητές μέσω του ασύρματου συστήματος λέγοντάς τους: «OK, σημειωτής έτοιμος» και το “OK” του 2ου διαιτητή μπορεί επίσης να είναι μόνο λεκτικό. Αν το σύστημα δεν λειτουργεί κανονικά ή εξαιτίας μεγάλου θορύβου δεν είναι δυνατό να ακουστεί καθαρά, εξακολουθεί να είναι υποχρεωμένος να δείξει τη χειροσήμανση OK με τα δύο χέρια.

Πρέπει να καταγράφει τιμωρίες στο φύλλο αγώνα μόνο μετά από υπόδειξη από τον 2ο διαιτητή ή σε περίπτωση μιας ένστασης που υποβλήθηκε σύμφωνα με τους κανονισμούς, με την εξουσιοδότηση του 1ου διαιτητή

γράφει ή επιτρέπει στον αρχηγό της ομάδας να γράψει την ένσταση στο φύλλο αγώνα.

Πρέπει να γράψει μια παρατήρηση, αν ένας παίκτης τραυματιστεί και βγει από τον αγώνα με κανονική ή κατ' εξαίρεση αλλαγή. Η παρατήρηση πρέπει να αναφέρει τον αριθμό του τραυματισμένου παίκτη, το σετ που συνέβη ο τραυματισμός και το σκορ τη στιγμή του τραυματισμού.

Κανόνας 28 – Βοηθός σημειωτής

1. Ο βοηθός σημειωτής κάθεται δίπλα στον σημειωτή. Σε περίπτωση που ο σημειωτής δεν είναι σε θέση να συνεχίσει το έργο του, τον αντικαθιστά.
2. Τα καθήκοντά του είναι:
 - 2.1 Να συμπληρώνει το φύλλο ελέγχου Λίμπερο (R-6) και να ελέγχει αν οι αντικαταστάσεις του Λίμπερο κατά τη διάρκεια του αγώνα είναι νόμιμες ή όχι.
 - 2.2 Να χειρίζεται τον χειροκίνητο πίνακα για το σκορ στο τραπέζι του σημειωτή.
 - 2.3 Να ελέγχει αν ο ηλεκτρονικός πίνακας δείχνει το σωστό αποτέλεσμα και αν όχι, να τον διορθώνει.
 - 2.4 Κατά τη διάρκεια των Τάιμ-Αουτ να πληροφορεί τον 2ο διαιτητή για τη θέση των Λίμπερο, χρησιμοποιώντας τη χειροσήμανση «μέσα» ή «έξω», αλλά μόνο με το ένα χέρι για κάθε ομάδα.
 - 2.5 Να προωθήσει στον Τεχνικό Υπεύθυνο της FIVB, αμέσως μετά το τέλος κάθε σετ, την πληροφορία σχετικά με τη διάρκεια κάθε σετ και την ώρα έναρξης και λήξης του αγώνα γραπτώς στο αντίστοιχο έντυπο.
 - 2.6 Όπου είναι αναγκαίο, να βοηθήσει τον σημειωτή πατώντας την κόρνα, για να αναγνωρίσει και να ανακοινώσει αιτήματα για αλλαγή.
 - 2.7 Να βοηθήσει λεκτικά τον σημειωτή με πληροφορίες κατά τη διάρκεια της διαδικασίας αλλαγής.

Κανόνας 29 – Επόπτες γραμμών

1. Το έργο των εποπτών γραμμών είναι πολύ σημαντικό, ειδικά στους υψηλού επιπέδου διεθνείς αγώνες. Όλοι οι διαιτητές πρέπει να είναι εξοικειωμένοι στην πράξη με το έργο των εποπτών γραμμών, σε περίπτωση που οριστούν ως επόπτες γραμμών σε διεθνείς αγώνες.
2. Οι οργανωτές πρέπει να παρέχουν σε όλους τους επόπτες γραμμών ομοιόμορφες σημαίες. Το χρώμα των σημαιών πρέπει να έρχεται σε αντίθεση με το χρώμα του δαπέδου. Στις Παγκόσμιες και επίσημες FIVB διοργανώσεις, το χρώμα της σημαίας πρέπει να είναι κόκκινο ή κίτρινο.
3. Οι επόπτες γραμμών:
 - 3.1 Πρέπει να είναι παρόντες για το αλκοτέστ στον αγωνιστικό χώρο ή στο ειδικό δωμάτιο, φορώντας τη στολή τους, 60 λεπτά πριν από την ώρα έναρξης του αγώνα.
 - 3.2 Απαιτείται να δείχνουν:
 - Τη μπάλα «μέσα» ή «έξω» κοντά στη γραμμή, για την οποία έχουν την ευθύνη
 - και τα σφάλματα στο πάτημα για σερβίς, όπως περιγράφονται στον Κανόνα 12.4.3.

- 3.3 Όταν η μπάλα ακουμπήσει την αντένα, περάσει πάνω από αυτή, ή περάσει έξω από αυτή, στο γήπεδο των αντιπάλων. Ο επόπτης γραμμών **που βλέπει προς την κατεύθυνση της μπάλας** πρέπει να υποδείξει το σφάλμα.
- 3.4 Να δείχνουν με τη σημαία καθαρά, ώστε να είναι βέβαιο ότι ο 1ος διαιτητής τους βλέπει.
- 3.5 Σε περίπτωση που χρησιμοποιείται ένα σύστημα Επανελέγχου με τις κάμερες να είναι τοποθετημένες στην ευθεία των γραμμών, **ΣΥΝΙΣΤΑΤΑΙ** για τους επόπτες γραμμών να βρίσκονται σε τέτοια θέση, ώστε να μην καλύπτουν το πεδίο της κάμερας, δηλ. περίπου 20-30 εκ. πλάγια της γραμμής. Στη θέση 4, για παράδειγμα, η προτεινόμενη θέση είναι 20 εκ. μετά την τελική γραμμή, ώστε να δυνατή η βέλτιστη θέαση της μπάλας, καθώς πλησιάζει να ακουμπήσει το δάπεδο. Με αυτόν τον τρόπο η κάμερα επανελέγχου δεν παρεμποδίζεται. (Σημείωση: δεν επηρεάζονται όλες οι θέσεις των εποπτών γραμμών από τις θέσεις που βρίσκονται οι κάμερες).
4. Οι επόπτες γραμμών πρέπει να χαλαρώνουν ανάμεσα στις φάσεις.
5. Οι επόπτες γραμμών πρέπει να απομακρύνονται από τις θέσεις τους κατά τη διάρκεια των Τάιμ-Άουτ και των Τεχνικών Τάιμ-Άουτ (όπου εφαρμόζονται) και να παραμένουν στις αντίστοιχες γωνίες του αγωνιστικού χώρου, πίσω από τις διαφημιστικές πινακίδες.

Κανόνες 30 – Επίσημη χειροσήμανση

1. Οι διαιτητές πρέπει να χρησιμοποιούν μόνο την επίσημη χειροσήμανση. Η χρήση οποιωνδήποτε άλλων σημάτων πρέπει να αποφεύγεται, αλλά σε κάθε περίπτωση, πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο όταν είναι απολύτως απαραίτητα για να γίνουν κατανοητά από τα μέλη της ομάδας.

Τα ακόλουθα, σε κάθε περίπτωση, δίνουν περισσότερες λεπτομέρειες για τις ακολουθίες των χειροσημάνσεων που πρέπει ή δεν πρέπει να εφαρμοστούν κατά τη διάρκεια ενός αγώνα.

2. **Απόφαση από τον 1ο διαιτητή.** Ο 1ος διαιτητής θα σημάνει το τέλος της φάσης (ή το σφάλμα) με σφύριγμα, θα υποδείξει την πλευρά της ομάδας που θα σερβίρει στη συνέχεια, θα υποδείξει το είδος του σφάλματος και έπειτα, τον παίκτη που υπέπεσε στο σφάλμα (αν είναι αναγκαίο). Ο 2ος διαιτητής δεν πρέπει να λάβει μέρος σε καμία από αυτές τις υποδείξεις με χειροσήμανση, αλλά θα πρέπει, όμως, απλά να μετακινηθεί στην πλευρά της ομάδας που θα έχει την υποδοχή στη συνέχεια. Η οπτική επαφή με τον 1ο διαιτητή εξακολουθεί να είναι απαραίτητη. Αναμένεται, επίσης, να προσφέρει βοήθεια ο 2ος διαιτητής κατά τη διάρκεια ή στο τέλος της φάσης υποδεικνύοντας «επαφή» (αν η «επαφή» δεν είναι ξεκάθαρη) ή «τέσσερα χτυπήματα». Αυτές οι ενέργειες μπορούν να γίνουν πριν ο 2ος διαιτητής μετακινηθεί, ώστε ο 1ος διαιτητής να έχει έγκαιρα πλήρη γνώση των γεγονότων.
3. **Απόφαση από τον 2ο διαιτητή.** (π.χ. σφάλμα στο φιλέ, αντικανονικό μπλοκ παίκτη πίσω ζώνης, κλπ). Η ακολουθία ενεργειών του 2ου διαιτητή: Σφυρίζει, υποδεικνύει με χειροσήμανση το είδος του σφάλματος, υποδεικνύει (αν είναι αναγκαίο) τον παίκτη που υπέπεσε στο σφάλμα, σταματά, και μετά ακολουθεί τη χειροσήμανση του 1ου διαιτητή για την πλευρά της ομάδας που θα σερβίρει στη συνέχεια.

4. **Αίτημα για τάιμ-άουτ:** Αυτό κανονικά υποδεικνύεται από τον 2ο διαιτητή (αλλά εξακολουθεί να βρίσκεται στη δικαιοδοσία του 1ου διαιτητή, αν ο 2ος διαιτητής δεν ακούσει ή δεν δει το αίτημα του προπονητή). Ο 1ος διαιτητής δεν χρειάζεται να το επαναλάβει.
5. **Φάση που επαναλαμβάνεται / διπλό σφάλμα.** Ενώ και οι δύο διαιτητές επιτρέπεται να σφυρίζουν σε αυτή την περίπτωση και να υποδείξουν με χειροσήμανση την επανάληψη (π.χ. μπάλα που κύλησε στον κυρίως αγωνιστικό χώρο, παίκτης τραυματίζεται κατά τη διάρκεια μιας φάσης κλπ.), παραμένει κανονικά αρμοδιότητα του 1ου διαιτητή να υποδείξει με χειροσήμανση την ομάδα που θα σερβίρει στη συνέχεια. Ο 2ος διαιτητής θα πρέπει μόνο να επαναλάβει τη χειροσήμανση του 1ου διαιτητή για την ομάδα που θα σερβίρει στη συνέχεια, μόνο αν ο ίδιος σφύριξε τη διακοπή του παιχνιδιού.
6. **Και οι δύο διαιτητές σφυρίζουν την ίδια στιγμή για να διακόψουν τον αγώνα, αλλά για διαφορετικούς λόγους.** Σε αυτή την περίπτωση ο κάθε διαιτητής πρέπει να υποδείξει το είδος του σφάλματος – αλλά αυτή τη φορά, επειδή ο 1ος διαιτητής θα πρέπει να αποφασίσει ποια σειρά ενεργειών θα ακολουθήσει μετά από αυτό, ΜΟΝΟ Ο 1ος ΔΙΑΙΤΗΤΗΣ πρέπει να υποδείξει με χειροσήμανση το «διπλό σφάλμα» και την ομάδα που θα σερβίρει στη συνέχεια.
7. **Παίκτης σερβίρει πολύ γρήγορα** (πριν από το σφύριγμα για σερβίς). Αυτό είναι στην απόλυτη δικαιοδοσία του 1ου διαιτητή να υποδείξει επανάληψη και την ομάδα που θα σερβίρει στη συνέχεια.
8. **Τέλος του σετ.** Αυτό υποδεικνύεται από τον 1ο διαιτητή. Ο 2ος διαιτητής επιτρέπεται, αν ο 1ος διαιτητής δεν έχει προσέξει το σκορ, να το επισημάνει ευγενικά στον 1ο διαιτητή με χειροσήμανση, αλλά αυτό πρέπει να παραμένει αποκλειστικά στην ευθύνη του 1ου διαιτητή.
9. Όταν ο 2ος διαιτητής σφυρίζει για ένα σφάλμα, πρέπει να είναι προσεκτικός και να υποδείξει τη χειροσήμανση από την πλευρά που διαπράχθηκε το σφάλμα. Για παράδειγμα: Αν ένας παίκτης από την ομάδα που βρίσκεται στα δεξιά του έρθει σε επαφή με το φιλέ, και ο 2ος διαιτητής σφυρίζει αυτό το σφάλμα, οι χειροσημάνσεις δεν πρέπει να γίνουν μέσα από το φιλέ από την πλευρά της άλλης ομάδας, αλλά ο διαιτητής πρέπει να κινηθεί έτσι, ώστε η χειροσήμανση να γίνει στην πλευρά της ομάδας που έκανε το σφάλμα. Η χειροσήμανση δεν πρέπει να γίνει την ώρα που περπατάει– ο 2ος διαιτητής πρέπει να σταματήσει και να κάνει τη χειροσήμανση έχοντας μπροστά του κατά μέτωπο τον κυρίως αγωνιστικό χώρο..
10. Οι διαιτητές πρέπει να σφυρίζουν γρήγορα, με βεβαιότητα στην υπόδειξη των σφαλμάτων λαμβάνοντας υπόψη τους τα ακόλουθα δύο σημεία:
 - 10.1 Ο διαιτητής δεν πρέπει να υποδεικνύει ένα σφάλμα εξαιτίας της πίεσης ή της επιρροής που ασκούν οι θεατές ή οι παίκτες.
 - 10.2 Όταν είναι απόλυτα σίγουρος ότι έκανε μια εσφαλμένη εκτίμηση, ο διαιτητής υποχρεούται να διορθώσει το σφάλμα του (ή το σφάλμα άλλων μελών της ομάδας των διαιτητών), με την προϋπόθεση ότι αυτό γίνεται αμέσως.
11. Οι διαιτητές και οι επόπτες γραμμών πρέπει να προσέχουν για τη σωστή εφαρμογή και χρήση της υπόδειξης «άουτ» με χειροσήμανση / με τη σημαία:

11.1 Για όλες τις μπάλες που προσγειώνονται «κατευθείαν άουτ» μετά από ένα επιθετικό χτύπημα ή ένα μπλοκ από την αντίπαλη ομάδα, πρέπει να χρησιμοποιείται την αντίστοιχη χειροσήμανση/σήμα με τη σημαία «μπάλα έξω».

11.2 Αν μια μπάλα από ένα επιθετικό χτύπημα, διασχίσει το φιλέ και ακουμπήσει το δάπεδο έξω από τον κυρίως αγωνιστικό χώρο, αλλά ένας μπλοκέρ ή άλλος παίκτης της ομάδας που αμύνεται, την ακουμπήσει, τα μέλη της ομάδας των διαιτητών πρέπει να δείξουν μόνο τη χειροσήμανση / σήμα με τη σημαία «επαφή με την μπάλα».

11.3 Αν μια μπάλα, αφού μια ομάδα έχει κάνει το πρώτο, δεύτερο ή τρίτο χτύπημα, βγει έξω (π.χ. ακουμπήσει το δάπεδο έξω από τον κυρίως αγωνιστικό χώρο, ακουμπήσει ένα αντικείμενο έξω από τον κυρίως αγωνιστικό χώρο, το ταβάνι ή ένα πρόσωπο εκτός αγώνα, διαφημιστική πινακίδα κλπ.) από την πλευρά της, η χειροσήμανση είναι «επαφή με την μπάλα».

11.4 Αν μετά από ένα επιθετικό χτύπημα, η μπάλα χτυπήσει δυνατά στην κορυφή του φιλέ και στη συνέχεια προσγειωθεί «έξω» από την πλευρά του επιτιθέμενου, χωρίς να ακουμπήσει στο αντίπαλο μπλοκ, η χειροσήμανση πρέπει να είναι «άουτ», αλλά αμέσως μετά ο διαιτητής πρέπει να υποδείξει τον επιτιθέμενο παίκτη (έτσι ώστε όλοι να καταλάβουν ότι η μπάλα δεν ακούμπησε στους παίκτες του μπλοκ). Αν, στην ίδια περίπτωση, η μπάλα ακουμπήσει στο μπλοκ και μετά προσγειωθεί στην πλευρά του επιτιθέμενου, η χειροσήμανση είναι η «μπάλα άουτ» και ο 1ος διαιτητής πρέπει να υποδείξει τον (ή τους) μπλοκέρ.

11.5 Αν, μετά το καρφί, η μπάλα καταστεί άουτ στην αντίπαλη πλευρά, επειδή χτύπησε ή ήρθε σε επαφή με τον προπονητή μέσα στην ελεύθερη ζώνη ή με άλλο πρόσωπο εκτός παιχνιδιού, η χειροσήμανση /το σήμα με τη σημαία είναι «άουτ».

12. Όταν ολοκληρωθεί ένα επιθετικό χτύπημα ψηλότερα από την κορυφή του φιλέ από μια πάσα με δάχτυλα (ενέργεια για πάσα) από τον Λίμπερο που βρίσκεται στην μπροστινή του ζώνη, ο 1ος διαιτητής πρέπει να χρησιμοποιήσει τη χειροσήμανση με αρ. 21 (σφάλμα στο επιθετικό χτύπημα) και να δείξει το Λίμπερο.
13. Τα σήματα με σημαία των εποπτών γραμμών είναι επίσης πολύ σημαντικά για τους συμμετέχοντες και τους θεατές. Ο 1^{ος} διαιτητής πρέπει να ελέγχει τα σήματα των εποπτών γραμμών και, αν δεν γίνονται σωστά, να τα διορθώσει.
Κατά τη διάρκεια των υψηλού επιπέδου διεθνών αγώνων, όπου η ταχύτητα των επιθέσεων μπορεί να φτάσει τα 100-120 χλμ./ώρα, είναι πολύ σημαντικό οι επόπτες γραμμών να είναι συγκεντρωμένοι στην κίνηση της μπάλας, ειδικά στα επιθετικά χτυπήματα που η μπάλα ακουμπάει στο μπλοκ πριν βγει έξω.
14. Αν η μπάλα δεν περάσει το κάθετο επίπεδο του φιλέ μετά το τρίτο χτύπημα της ομάδας, τότε:
14.1 Αν ο ίδιος παίκτης, ο οποίος ακούμπησε τελευταίος την μπάλα, την ακουμπήσει ξανά, η χειροσήμανση είναι «διπλό χτύπημα».
14.2 Αν ένας άλλος παίκτης ακουμπήσει την μπάλα, η χειροσήμανση είναι «τέσσερα χτυπήματα».

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΓΩΝΑ

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΤΩΝ ΔΙΑΙΤΗΤΩΝ – ΠΡΙΝ, ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΓΩΝΑ (ΒΛ. ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΑΓΩΝΑ)

Οι πληροφορίες που ακολουθούν υπόκεινται σε τροποποιήσεις, ανάλογα με τη διοργάνωση, καθώς και σε περιορισμούς αναγκαίους για την ασφάλεια των συμμετεχόντων.

1. Πριν από τον αγώνα

- 1.1 Τα μέλη της ομάδας των διαιτητών πρέπει να είναι παρόντες φορώντας τις στολές τους τουλάχιστον 60 λεπτά πριν από την προγραμματισμένη ώρα έναρξης κάθε αγώνα.
- 1.2 Ο 1ος, ο 2ος, ο διαιτητής επανελέγχου (Challenge) και οι αναπληρωματικοί διαιτητές, καθώς και οι σημειωτές και οι επόπτες γραμμών πρέπει να κάνουν αλκοτέστ (αν προβλέπεται), για το οποίο την ευθύνη έχει ο γιατρός των διοργανωτών.
- 1.3 Αν ο 1ος διαιτητής δεν έχει φτάσει εγκαίρως, ο 2ος διαιτητής πρέπει να αρχίσει τις διαδικασίες του αγώνα, αφού ζητήσει έγκριση από τον Τεχνικό Υπεύθυνο (Technical Delegate) της FIVB.
- 1.4 Αν ο 1ος διαιτητής δεν καταφέρει να φτάσει στο γήπεδο ή δεν περάσει το αλκοτέστ ή δεν είναι σε θέση να διαιτητεύσει στον αγώνα για οποιονδήποτε ιατρικό λόγο, ο 2ος διαιτητής πρέπει να διευθύνει τον αγώνα ως 1ος διαιτητής και ο αναπληρωματικός διαιτητής να πάρει τη θέση του 2ου διαιτητή. Στην περίπτωση που δεν υπάρχει αναπληρωματικός διαιτητής, οι οργανωτές μαζί με τον έχοντα αναλάβει καθήκοντα 1ο διαιτητή πρέπει να αποφασίσουν ποιος θα ασκήσει τα καθήκοντα του 2ου διαιτητή.

2. Κατά τη διάρκεια του αγώνα

- 2.1 Κατά την εκτέλεση του σερβίς, ο 2ος διαιτητής πρέπει να στέκεται στην πλευρά της ομάδας που κάνει υποδοχή. Μετά το σερβίς μπορεί να μετακινείται κοντά στον στυλοβάτη, προκειμένου να διατηρεί τη σωστή του θέση στην επίθεση, η θέση του πρέπει να είναι στην πλευρά της ομάδας που κάνει άμυνα/μπλοκ. Επομένως, κατά τη διάρκεια του αγώνα, ο 2ος διαιτητής πρέπει να αλλάζει διαρκώς θέση.
- 2.2 Ο 1ος διαιτητής παρακολουθεί διαρκώς την πορεία της μπάλας και την επαφή της με παίκτη (ες), εξοπλισμό και αντικείμενα. Συνεπώς, ελέγχει την κανονικότητα της επαφής με τη μπάλα. Τη στιγμή του επιθετικού χτυπήματος, κοιτάζει κατευθείαν τον επιτιθέμενο και τη μπάλα και μπορεί να παρακολουθήσει με την άκρη των ματιών του την πιθανή κατεύθυνση της μπάλας. Αν η μπάλα χτυπήσει στο φιλέ, ο 1ος διαιτητής πρέπει να κοιτάξει στην κατεύθυνση του κάθετου επιπέδου του φιλέ.
- 2.3 Όταν ο 2ος διαιτητής καταλογίζει (σφυρίζει) ένα λάθος θέσεων της ομάδας που υποδέχεται, αμέσως μετά πρέπει να υποδείξει το λάθος θέσεων με την επίσημη χειροσήμανση και να υποδείξει με ακρίβεια τους παίκτες που διέπραξαν το σφάλμα. Ο 2ος διαιτητής μπορεί να διευκολύνει τη ροή του αγώνα δείχνοντας στον αρχηγό αγώνα, αν είναι αναγκαίο, τις ισχύουσες θέσεις των παικτών της ομάδας του στο φύλλο αρχικής παράταξης ή στο τάμπλετ (Βλέπε προηγούμενο σημείο).

- 2.4 Το πρώτο σφάλμα που συμβαίνει, πρέπει να τιμωρείται. Το γεγονός ότι ο 1ος και ο 2ος διαιτητής έχουν διαφορετικό εύρος καθηκόντων καθιστά πολύ σημαντικό το να σφυρίζει ο κάθε διαιτητής το σφάλμα αμέσως. Με το σφύριγμα ενός από τους διαιτητές, η φάση τελειώνει. Μετά από σφύριγμα του 1ου διαιτητή, ο 2ος διαιτητής δεν έχει πλέον δικαίωμα να σφυρίξει, γιατί η φάση τελειώνει με το πρώτο σφύριγμα των διαιτητών. Αν οι δύο διαιτητές σφυρίξουν ο ένας μετά τον άλλο – για διαφορετικά σφάλματα – προκαλούν σύγχυση στους παίκτες, στους θεατές, κλπ.

2.5 ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΣΤΗΝ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ (“REPLAY”)

Κατά τη διάρκεια Παγκόσμιων και επίσημων διοργανώσεων της FIVB, η εταιρεία τηλεοπτικής παραγωγής μπορεί να ζητήσει «καθυστέρηση επανάληψης». Η απαιτούμενη εγκατάσταση είναι μια ηλεκτρική λάμπα, στερεωμένη στο στυλοβάτη μπροστά στον 1ο διαιτητή, η οποία να συνδέεται με τον εκπρόσωπο της εταιρείας τηλεοπτικής κάλυψης, ο οποίος ανάβοντας τη λάμπα δίνει σήμα για μια μικρή καθυστέρηση, για να παιχτεί στην τηλεόραση η επανάληψη μιας προηγούμενης ενέργειας.

Όμως, υπάρχουν μερικές εξαιρετικά θεαματικές φάσεις, τις οποίες η τηλεόραση ενδεχομένως να ξαναπροβάλει αρκετές φορές, επομένως προτείνεται οι 1οι Διαιτητές να μην υπερβολικά βιαστικοί στο να ξαναρχίσουν τον αγώνα σε τέτοιες περιπτώσεις. Οι διαιτητές έχουν καθήκον να επιτρέψουν την προβολή του αθλήματος, για να γίνει αντιληπτή η υψηλή ποιότητα του αγώνα. Για να αποφευχθεί η περίπτωση, να δοθεί το σφύριγμα για το επόμενο σερβίς, ενώ η προβολή της επανάληψης της φάσης συνεχίζεται, συνιστάται στον 1ο διαιτητή να ελέγχει την προβολή στη γιγαντοοθόνη (αν χρησιμοποιείται) που είναι εγκατεστημένη στο γήπεδο.

2.3 ΔΙΑΛΕΙΜΜΑΤΑ

Για τα κανονικά (3λεπτα) διαλείμματα ανάμεσα στα σετ 1 ως 4:

ΟΜΑΔΕΣ: Με την κατεύθυνση του 1ου διαιτητή οι ομάδες αλλάζουν γήπεδα, κάθε ομάδα ως ενιαίο σύνολο. Μόλις οι παίκτες περάσουν τους στυλοβάτες, πάνε κατευθείαν στον πάγκο της ομάδας τους.

ΣΗΜΕΙΩΤΗΣ: Τη στιγμή που ο διαιτητής σφυρίζει και τελειώνει η τελευταία φάση του σετ, ο σημειωτής πρέπει να αρχίσει τη χρονομέτρηση για το διάλειμμα ανάμεσα στα σετ.

2’30: Ο 2ος διαιτητής σφυρίζει ή ο σημειωτής χτυπά την κόρνα.

ΟΜΑΔΕΣ: Με την προτροπή του 2ου διαιτητή, οι έξι παίκτες που είναι καταγεγραμμένοι στο φύλλο αρχικής παράταξης μπαίνουν κατευθείαν στον κυρίως αγωνιστικό χώρο .

ΔΙΑΙΤΗΤΕΣ: Ο 2ος διαιτητής πρέπει να ελέγξει τις αρχικές θέσεις των παικτών και στη συνέχεια επιτρέπει στον ενεργό Λίμπερο να εισέλθει στον κυρίως αγωνιστικό χώρο.

3’00: Ο 1ος διαιτητής σφυρίζει, επιτρέποντας το σερβίς.

Διάλειμμα πριν από το αποφασιστικό (5^ο) σετ:

ΟΜΑΔΕΣ: Στο τέλος του σετ πριν από το αποφασιστικό, με την προτροπή του 1ου διαιτητή οι ομάδες πάνε κατευθείαν στον πάγκο τους.

ΑΡΧΗΓΟΙ: Έρχονται στο τραπέζι του σημειωτή για την κλήρωση.

ΔΙΑΙΤΗΤΕΣ: Έρχονται στο τραπέζι του σημειωτή για να διεξαγάγουν την κλήρωση.

2’30: Ο 2ος διαιτητής σφυρίζει ή ο σημειωτής χτυπά την κόρνα.

ΟΜΑΔΕΣ: Με την προτροπή του 2ου διαιτητή, οι έξι παίκτες που είναι καταγεγραμμένοι στο φύλλο αρχικής παράταξης μπαίνουν κατευθείαν στον κυρίως αγωνιστικό χώρο.

ΔΙΑΙΤΗΤΕΣ: Ο 2ος διαιτητής πρέπει να ελέγξει τις αρχικές θέσεις των παικτών, στη συνέχεια επιτρέπει στον ενεργό Λίμπερο να εισέλθει στον κυρίως αγωνιστικό χώρο και δίνει την μπάλα στον παίκτη που σεββίρει.

3'00: Ο 1ος διαιτητής σφυρίζει, επιτρέποντας το πρώτο σεββίς του σετ.

Όταν η ομάδα που προηγείται φτάνει στον 8^ο πόντο:

ΟΜΑΔΕΣ: Στο τέλος της φάσης, με το σήμα του 1ου διαιτητή οι έξι παίκτες κάθε ομάδας ως ενιαίο σύνολο αλλάζουν γήπεδα χωρίς καθυστέρηση, αφού οι παίκτες περάσουν τους στυλοβάτες, πηγαίνουν κατευθείαν στον κυρίως αγωνιστικό χώρο.

ΔΙΑΙΤΗΤΕΣ: Ο 2ος διαιτητής ελέγχει ότι οι ομάδες είναι στη σωστή σειρά περιστροφής τους και ότι ο σημειωτής είναι έτοιμος και στη συνέχεια να κάνει σήμα στον 1ο διαιτητή, ότι όλα είναι έτοιμα για τη συνέχιση του αγώνα.

Κατά τη διάρκεια των Τάιμ-Άουτ και των διαλειμμάτων, ο 2ος διαιτητής καλεί τους παίκτες να μετακινηθούν κοντά στον πάγκο.

3. Μετά τον αγώνα

Οι δύο διαιτητές στέκονται μπροστά από το βάθρο του 1ου διαιτητή. Ο 1ος διαιτητής σφυρίζει, οι δύο ομάδες είτε χαιρετούν η μία την άλλη από τις τελικές γραμμές είτε έρχονται κατά μήκος των πλάγιων γραμμών προς τους διαιτητές, στη συνέχεια ανταλλάσσουν χειραψία με τους διαιτητές, περπατούν κατά μήκος του φιλέ, ανταλλάσσουν χειραψία με τους αντιπάλους και επιστρέφουν στους πάγκους τους. Ο 1ος και ο 2ος διαιτητής πηγαίνουν κατά μήκος του φιλέ στο τραπέζι του σημειωτή, ελέγχουν το φύλλο αγώνα, το υπογράφουν και ευχαριστούν τους σημειωτές και τους επόπτες γραμμών για το έργο τους.

Με αυτό το τελετουργικό δεν τελείωσε η δουλειά των διαιτητών! Πρέπει να ελέγχουν με προσοχή την αθλητική συμπεριφορά των ομάδων, ακόμα και αφού έχουν σφυρίξει το τέλος του αγώνα! Για όσο χρονικό διάστημα οι ομάδες παραμένουν στην περιοχή ελέγχου, όλες οι τυχόν αντιαθλητικές συμπεριφορές που θα εκδηλωθούν μετά από το τέλος του αγώνα πρέπει να ελεγχθούν και να αναφερθούν στον Τεχνικό Υπεύθυνο της FIVB και να καταγραφούν στις «Παρατηρήσεις» του φύλλου αγώνα ή σε ξεχωριστή έκθεση.

Πρωτόκολλα Διεθνών Αγώνων

Για τις διοργανώσεις της FIVB το πρωτόκολλο των αγώνων θα οργανώνεται από μια εξειδικευμένη ομάδα **Παρουσίασης Αθλημάτων**.

Το Πρωτόκολλο Αγώνων είναι πιθανό να διαφέρει για διαφορετικές διοργανώσεις. Επομένως, συνιστάται ανεπιφύλακτα στους διαιτητές να το μελετούν προσεκτικά πριν από την αντίστοιχη διοργάνωση και να το ακολουθούν στους αγώνες.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Άφιξη πριν τη διοργάνωση

Οι διαιτητές πρέπει να φτάσουν στην πόλη διεξαγωγής της διοργάνωσης, όπως αναφέρεται στον ορισμό τους. Πρέπει να παίρνουν τις επίσημες στολές τους μαζί τους στην καμπίνα του αεροπλάνου με τις χειραποσκευές.

Συναντήσεις

Πριν από την έναρξη της διοργάνωσης θα διεξάγονται συναντήσεις διαιτησίας με θεωρητικά και πρακτικά θέματα με τη συμμετοχή διαιτητών, σημειωτών, εποπτών γραμμών, παιδιών για το σκούπισμα, επαναφορέων της μπάλας, DJ και εκφωνητών του γηπέδου.

Σχόλια για τη διαιτησία

Μετά τη λήξη του αγώνα θα λαμβάνει χώρα στα αποδυτήρια των διαιτητών μια σύντομη ενημερωτική συνάντηση, όπου ο Εκπαιδευτής Διαιτησίας (Referee Coach) θα παρέχει ανατροφοδότηση σχετικά με την επίδοση των διαιτητών. Όποτε είναι αυτό δυνατό, οι διαιτητές θα πρέπει να αυτό-αξιολογούνται σχετικά με το πού τα πήγαν καλά και τι μπορούν να βελτιώσουν.

Αν προκύψει κάποιο γενικότερο σημαντικό ζήτημα, την επόμενη μέρα θα πρέπει να λάβει χώρα μια πρωινή συνάντηση των μελών της Υπο-Επιτροπής Διαιτησίας με όλους τους διαιτητές της διοργάνωσης. Κατά τη διάρκεια αυτής της συνάντησης, αν χρειάζεται και αν είναι εφικτό, πρέπει να χρησιμοποιηθούν βίντεο που έχουν ληφθεί κατά τη διάρκεια των αγώνων, για να συμβάλουν στην ερμηνεία τόσο των λαθών, όσο και των επιτυχημένων αποφάσεων, με στόχο να ενοποιηθεί η τεχνική ποιότητα της διαιτησίας σε υψηλό επίπεδο.

Πληροφόρηση για τους ορισμούς

Οι ορισμοί στους αγώνες πρέπει να γνωστοποιούνται στον 1ο, 2ο, τον διαιτητή επανελέγχου (challenge) και τους αναπληρωματικούς διαιτητές κανονικά:

- 1) Το βράδυ πριν από τον αγώνα με την αποστολή αντιγράφου της φόρμας R3 μέσω Ομάδας στο πρόγραμμα WhatsApp.

Αλκοτέστ

Αφού έχουν πληροφορηθεί επίσημα τον αγώνα, στον οποίο έχουν οριστεί, ο 1ος, ο 2ος, ο διαιτητής επανελέγχου (challenge) καθώς και οι αναπληρωματικοί διαιτητές, σημειωτές και επόπτες γραμμών πρέπει να υποβληθούν τυχαία σε αλκοτέστ, το οποίο θα τελέσει ο υπεύθυνος γιατρός παρουσία του Εκπαιδευτή Διαιτησίας (Referee coach) του αγώνα.

Συμπεριφορά

Η FIVB έχει εμπιστοσύνη σε κάθε διαιτητή που ορίζεται στις διάφορες διοργανώσεις.

Οι διαιτητές που έχουν την ευθύνη για τη διεύθυνση των αγώνων κατά τη διάρκεια της διοργάνωσης πρέπει να επιδεικνύουν υποδειγματική συμπεριφορά σε όλη τη διάρκεια της διοργάνωσης,

από την άφιξη μέχρι την αναχώρησή τους από την πόλη ή τις πόλεις που διεξάγεται η διοργάνωση.

Πρέπει να τηρούν απαρέγκλιτα το χρονοδιάγραμμα των δραστηριοτήτων, το οποίο καθορίστηκε από την Υπο-Επιτροπή Διαιτησίας, και να διατηρούν την εικόνα των διαιτητών μέσα και έξω από τους αγωνιστικούς χώρους.

Η Υπο-Επιτροπή Διαιτησίας διαθέτει απολύτως την ισχύ να αναστείλει από τα καθήκοντά του, ακόμα και να αποκλείσει, ανάλογα με το σφάλμα, οποιοδήποτε μέλος της ομάδας των διαιτητών, του οποίου η συμπεριφορά δεν θα ανταποκρίνεται στα αναμενόμενα για αυτά πρότυπα.